

Päivi Brunila

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosionomi YAMK

Monialainen ja yhteensovittava johtaminen

Opinnäytetyö, 2024

HYVINVOINNIN VAHVISTAMINEN VARHAIS- KASVATUKSESSA JA ESIOPETUKSESSA

Sarja videoita kasvattajien käyttöön

TIIVISTELMÄ

Päivi Brunila

Hyvinvoinnin vahvistaminen varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. Sarja videoita kasvattajien käyttöön.

41 sivua ja 6 liitettä

Kevät 2024

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Monialainen ja yhteensovittava johtaminen

Sosiaali- ja terveysalan ylempi ammattikorkeakoulututkinto (YAMK)

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kehittää ja tuottaa videosarja varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kasvattajille, keskittyen positiivisen pedagogiikan ja laaja-alaisten hyvinvointitaitojen hyödyntämiseen lapsien hyvinvoinnin tukemiseksi. Videosarjan avulla pyritään innostamaan kasvattajia vahvistamaan omaa hyvinvointiaan ja tarjoamaan uusia näkökulmia ja menetelmiä varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toteuttamiseen, vastaten näin varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden ja esiopetussuunnitelman perusteiden tavoitteisiin. Opinnäytetyö käsittelee laajasti varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen merkitystä lapsen kehitykselle, positiivisen pedagogiikan perusteita sekä laaja-alaisten hyvinvointitaitojen roolia kasvattajan ja lapsen hyvinvoinnissa.

Kehittämistyön prosessi sisälsi useita vaiheita, joissa korostuvat tiedonhankinta, videosarjan suunnittelu ja toteutus sekä videosarjan arviointi varhaiskasvatuksen eri tiimien kesken. Kehittämistyön tavoitteena on tarjota kasvattajille konkreettisen työkalun ja menetelmiä hyvinvoinnin tukemiseen ja positiivisen pedagogiikan periaatteiden mukaisesti toimimiseen.

Opinnäytetyössä arvioitiin yksi video ja palautteen mukaan video oli selkeä ja helposti katsottava. Videon aihe koettiin erittäin tärkeäksi. Video koettiin riittävän lyhyeksi käyttää osana varhaiskasvatuksen tiimikokouksia ja se myös innosti kasvattajia ja tarjosi heille tukea pohdintaan. Johtoryhmä koki, että videota voisi käyttää esimiestyön tukena.

Johtopäätöksissä korostetaan positiivisen pedagogiikan ja laaja-alaisten hyvinvointitaitojen merkitystä varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa, sekä niiden potentiaalia lapsen hyvinvoinnin ja kehityksen tukemisessa. Kehittämistyön on todettu tarjoavan arvokkaita työkaluja ja menetelmiä kasvattajien käyttöön, vahvistaen.

Asiasanat: Positiivinen pedagogiikka, Laaja-alaiset hyvinvointitaidot, Varhaiskasvatus, Esiopetus

ABSTRACT

Päivi Brunila

Enhancing Well-being in Early Childhood Education and Preschool. A series of videos for educators' use

41 Pages and 6 appendices

Spring 2024

Diaconia University of Applied Sciences

Master's Degree Programme in Social and Health Services Master's Degree (MA) in Interdisciplinary and Collaborative Leadership

The purpose of this thesis was to develop and produce a video series for early childhood education and preschool educators, focusing on utilizing positive pedagogy and comprehensive well-being skills to support children's well-being. The aim of the video series is to inspire educators to enhance their own well-being and provide new perspectives and methods for implementing early childhood education and preschool education, thus responding to the objectives of the national curriculum for early childhood education and the curriculum for preschool education. The thesis extensively discusses the importance of early childhood education and preschool education for child development, the fundamentals of positive pedagogy, and the role of comprehensive well-being skills in the well-being of educators and children.

The development process included several stages, emphasizing information gathering, planning and implementation of the video series, and evaluation of the video series among various early childhood education teams. The goal of the development work is to provide educators with concrete tools and methods for supporting well-being and acting in accordance with the principles of positive pedagogy.

One video was evaluated in the thesis, and according to the feedback, the video was clear and easy to watch. The topic of the video was considered highly important. The video was perceived as sufficiently short to be used as part of early childhood education team meetings, and it also inspired educators and provided them with support for reflection. The management team felt that the video could be used to support leadership.

In the conclusions, the importance of positive pedagogy and comprehensive well-being skills in early childhood education and preschool education is emphasized, as well as their potential in supporting child well-being and development. The development work has been found to offer valuable tools and methods for educators, thus strengthening the quality of early childhood education and preschool education.

Keywords: Positive pedagogy, comprehensive well-being skills, early childhood education, preschool

Sisällys

1 JOHDANTO	4
2 SYSTEEMINEN AJATTELUMALLI VARHAISKASVATUKSESSA JA ESIOPETUKSESSA	5
3 POSITIIVINEN PEDAGOGIIKKA	7
3.1 Positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa	7
3.2 Positiivisen psykologian perusteoria (PERMA)	8
4 HYVINVOINTIKASVATUS	8
4.1 Oppimiskäsitys varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa.....	8
4.2 Ratkaisukeskeisyys	9
4.3 Kehittämistarpeet	10
5 KASVATTAJAN HYVINVOINTI JA TOIMIVA TIIMITYÖ	13
6 LAAJA-ALAISET HYVINVOINTITAITOJEN TAITOJEN ...	14
6.1 Tunnetaidot	14
6.2 Vahvuustaidot	15
6.3 Läsnaolotaidot.....	16
6.4 Vuorovaikutustaidot.....	18
7 OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT	19
7.1 Tarkoitus ja tavoitteet	19
7.2 Toimintaympäristö ja yhteistyötahot.....	21
8 KEHITTÄMISTYÖSSÄ KÄYTETYT MENETELMÄT	22
8.1 Tiedonhaku	22
8.2 Videoinnin menetelmät.....	22
8.3 Lasten haastattelut.....	23
8.4 Täsmäryhmähaastattelu.....	24
9 KEHITTÄMISHANKKEEN PROSESSIN KUVAUS	25
9.1 Käytännön toteutuksen suunnittelu ja aikataulu	25
9.2 Opinnäytetyön aiheen valinta	26
9.3 Videoiden tuotanto	27
9.4 Videoiden sisältö	28

9.5 Lasten haastattelut "Lasten suusta" osioon.....	29
10 TOTEUTUKSEN ARVIOINTI	31
10.1 Videoiden arviointi.....	31
10.2 Palaute videosta	32
10.3 Itsearviointi.....	33
11 ETIIKKA JA LUOTETTAVUUS	35
11.1 Kehittämispainotteisen opinnäytetyön tekeminen	35
11.2 Lasten haastattelut.....	36
11.3 Tiimien haastattelut.....	37
11.4 Luotettavuus	38
12 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	40
12.1 Opinnäytetyön hyödynnettävyys	40
12.2 Asiantuntijuuteni kehittyminen.....	42
LÄHTEET.....	45
LIITTEET	50

1 JOHDANTO

Monet viimeaikaiset tutkimukset ovat osoittaneet, että varhaiskasvatuksen vaikutus ulottuu pitkälle lapsen ja nuoren elämään. Varhaiskasvatus antaa vahvan pohjan oppimiselle: jokaisen lapsen yksilöllistä kehitystä tuetaan ja kannustetaan, mutta samalla lapset pääsevät myös yhdessä oppimaan ja tasaamaan kotitautosta johtuvia eroja. Varhaiskasvatukseen osallistuminen parantaa lapsen mahdollisuuksia ja valmiuksia tulevaan koulutukseen ja tasa-arvoistaa koulutusvalintoihin ja yhteiskunnalliseen asemaan. (Koivula ym. 2022, s. 9.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (Vasu) määrittelee varhaiskasvatuksen suunnitelmalliseksi ja tavoitteelliseksi kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuudeksi, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Pedagogiikalla tarkoitetaan kasvatusta ja varhaiskasvatustieteelliseen tietoon perustuvaa, ammatillisesti johdettua ja ammattihenkilöstön toteuttamaa suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa lasten hyvinvoinnin ja oppimisen toteutumiseksi. Vasu kuvaa lapsia synnynnäisesti uteliaina ja halukkaina oppimaan uutta. Lapset oppivat parhaiten voidessaan hyvin ja turvallisessa ympäristössä. Myönteiset tunnekokemukset ja vuorovaikutussuhteet edistävät oppimista. (Vasu, 2022, s. 22.)

Tämän opinnäytetyön näkökulmana on kasvattajan hyvinvointi. Pedagogisen toiminnan viitekehyksen keskiössä on oppiva ja hyvinvoiva lapsi. Jotta lapselle voidaan opettaa hyvinvointia ja siihen johtavia taitoja, tulee myös kasvattajan voida hyvin. (Leskisenoja, 2019, 24). Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toimiva tiimityö on avainasemassa suhteessa sekä henkilöstön että lasten hyvinvointiin ja hyvät vuorovaikutustaidot taas edistävät hyvää ja toimivaa tiimityötä. (Ahonen, 2023, s. 17–18).

Positiivinen pedagogiikka on tutkittuun tietoon perustuvan pedagogisen suuntaus, joka keskittyy vahvistamaan lasten, vanhempien sekä kasvattajien hyvinvointia. Vasussa ja esiopetussuunnitelman perusteissa (eops) on lukuisia kohtia ja sisältöjä, joista löytyy yhtymäkohtia positiivisen pedagogiikan ja laaja-alaisten hyvinvointitaitojen sisältöjen kanssa.

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa toteutettava kasvat- ja opetustyö on merkittävä osa lapsen päivittäistä elämää ja näin mahdollistaa varsin pitkäaikaisen vanhemmuuden ja kasvatuksen tukemisen prosessin. Se vaikuttaa monin tavoin lapsen oppimiseen ja hyvinvointiin. Se tarjoaa lapselle mahdollisuuden osallistua, vaikuttaa ja kokea yhteisöllisyyttä. (Koivula ym. 2022, s. 7.) Vasu ja Esiopetussuunnitelma (Eops) muodostavat tutkimukseen perustuvat, vahvat työtä ohjaavat ja velvoittavat raamit. Lisäksi tarvitaan toimivia käytänteitä sekä pitkäjänteistä henkilökunnan koulutusta.

Tämä opinnäytetyö tarjoaa varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kasvattajien käyttöön neljä lyhyttä, positiivisen pedagogiikan ja laaja-alaisten hyvinvointitaitojen teoriaan perustuvaa videota. Videot toimivat varhaiskasvattajille tiimin hyvinvoinnin vahvistamisen sekä toiminnan suunnittelun ja arvioinnin tukena.

Videot esittelevät positiivisen pedagogiikan ja laaja-alaisten hyvinvointitaitojen sisältöjä, tarjoavat käytännön menetelmiä ”Lasten suussa” osiossa, sekä esittävät kysymyksiä pohdittavaksi kasvattajille tiimiin ja oman työnsä tueksi.

2 SYSTEEMINEN AJATTELUMALLI VARHAISKASVATUKSESSA JA ESIOPETUKSESSA

Systemisyys tarkoittaa tapaa tarkastella ihmiselämää, jossa kiinnitetään huomiota eri tekijöiden välisiin yhteyksiin. Systemiajattelu tutkii maailmaa vuorovaikutussuhteiden ja kommunikaation kautta ja näkee todellisuuden jatkuvasti muuttavana ja sosiaalisesti ja kulttuurisesti rakentuneena. (Aaltio & Isokuortti, 2019, s. 11.)

Perheen systeemi koostuu perheenjäsenten välisistä suhteista, sekä perheen ja ympäristön välisistä suhteista, sekä perheen ja ympäristön ja yhteiskunnan välisistä suhteista. Jokaisella tekijällä on yhteys toisiin eri välityksin, ja kaikkien

tekijöiden vaikutus toisiinsa on mahdollista monitahoisen kytköksen vuoksi. (Aaltio & Isokuortti, 2019, s. 11.)

Systeminen ajattelumalli on yksi tämän opinnäytetyön tärkeä lähtökohta. Tässä opinnäytetyössä varhaiskasvatusta ja esiopetusta ajatellaan systeemisen ajattelun näkökulmasta. Systemisyys tarkoittaa kokonaisuuden huomiointia ja kokonaisuuksien välisten suhteiden tutkimista, jolloin systeminen ajattelu huomioi varhaiskasvatuksen eri osa-alueet ja niiden vuorovaikutuksen.

Ndaruhutsen, Jonesin ja Riggallin (2019) raportti systeemiseen ajattelun tärkeydestä koulutussektorilla pohjautuu keskeiseen julkaistuun kirjallisuuteen ja heidän viiden vuoden aikana tekemäänsä tutkimukseen. Ndaruhutsen ym. (2019, s. 9.) mukaan systeminen ajattelu tarkoittaa ymmärrystä siitä, miten järjestelmän eri osat ja sidosryhmät vaikuttavat toisiinsa ja vuorovaikuttavat keskenään. Systeminen ajattelu menee pidemmälle kuin keskeisten sidosryhmien ja instituutioiden kartoittaminen ja sisältää muodollisten ja epämuodollisten vuorovaikutussuhteiden analysoinnin sekä niiden vaikutuksen järjestelmän toimintaan. Heidän mukaansa systeminen ajattelu on olennainen osa sitä, mitä teemme, miten ymmärrämme ongelmien luonteen ja miten tuemme muutosta.

Systeminen ajattelumalli varhaiskasvatuksessa pyrkii edistämään sekä kasvattajan että lapsen hyvinvointia yhdessä. Tällainen malli tunnistaa, että kasvattajan hyvinvointi ja jaksaminen vaikuttavat suoraan lapsen hyvinvointiin ja oppimiseen. Kasvattajan hyvinvointia voidaan tukea esimerkiksi tarjoamalla riittävät työvälineet, koulutusmahdollisuudet ja tukea stressin hallinnassa. Lapsen hyvinvoinnin edistäminen voidaan puolestaan saavuttaa luomalla turvallinen, hyväksyvä ja positiivinen ilmapiiri varhaiskasvatusympäristöön, jossa lapsi voi tuntea olonsa turvalliseksi ja hyväksytyksi. Systemisen työskentelyn avulla pyritään saamaan aikaan positiivisia ja pysyviä muutoksia lasten ja perheiden elämässä. Lähtökohdana on tukea vanhemmuutta ja perheen arkea, jotta lapset voivat elää hyvinvovassa ja turvallisessa ympäristössä. (Terveysten- ja hyvinvoinnin laitos, 2022.)

3 POSITIIVINEN PEDAGOGIIKKA

3.1 Positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa

Positiivinen pedagogiikka on pedagoginen suuntaus, joka perustuu käsitykseen lapsesta aktiivisena toimijana ja merkitysten rakentajana. Se laajentaa kasvatustieteen kenttää tuomalla tutkimuksen ja pedagogisen toiminnan keskiöön lasten osallisuuden, vahvuudet sekä myönteiset tunteet. (Uusitalo-Malmivaara, 2014, s. 224–225.) Positiivinen pedagogiikka keskittyy siihen mitkä toimenpiteet lisäävät ja parantavat oppilaiden hyvinvointia ja oppimista, sen sijaan, että tutkittaisiin hyvinvointia heikentäviä tekijöitä. (Avola & Pentikäinen, 2019, s. 26). ”Positiivinen pedagogiikka ohjaa oppilaita hyvinvointiin, antoiisiin sosiaalisiin suhteisiin, itsensä johtamiseen sekä parempiin oppimistuloksiin.” (Avola & Pentikäinen, 2019, s. 30).

Valtakunnallisesti tutkimusta positiivisesta pedagogiikasta (positive education) löytyy, mutta pääosin yleisopetuksen kontekstissa. Suomalaisia tutkimuksia positiivisesta pedagogiikasta varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa löytyy niin ikään vähän. Samuli Rannan vuonna 2020 tekemä tutkimuksen ”Positiivinen pedagogiikka suomalaisessa varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa”, tavoitteena oli selvittää, miten varhaiskasvatuksen opettajat toteuttavat positiivisen pedagogiikan sisältöjä päiväkodeissa Vasun ja Eopsin perusteella.

Leskisenojan (2019) teos ”Positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksessa” tukee opinnäytetyöni teoreettista viitekehystä kuten myös Avolan ja Pentikäisen (2019) teos Kukoistava kasvatus – Positiivisen pedagogiikan ja laaja-alaisen hyvinvointiopetuksen käsikirja, joka käsittelee laaja-alaisen hyvinvointiopetuksen osa-alueita kattavasti positiivisen psykologian tieteeseen perustuen. Leskisenojan (2016) väitöskirja ”Vuosi koulua, vuosi iloa”, on niin ikään huomioitava positiiviseen pedagogiikkaan liittyvä tutkimus Suomessa. Väitöskirjan tarkoituksena oli etsiä ja luoda opettajan toimintaan positiiviseen psykologiaan perustuvia pedagogisia käytänteitä, joiden avulla voi edistää oppilaiden kouluiloa.

3.2 Positiivisen psykologian perusteoria (PERMA)

Opinnäytetyön videosarjan sisällöt perustavat Martin Seligman (2011) positiivisen psykologian perusteoriaan (PERMA). PERMA koostuu sanoista: Positive emotions eli myönteiset tunteet, Engagement eli uppoutuminen ja läsnäolo, Relationships eli ihmissuhteet, Meaning eli merkityksellisyys sekä Accomplishment eli saavuttaminen. Viime vuosina teoriaan on lisätty myös +H = Health eli muut hyvinvointiin vaikuttavat tekijät. Kaikki nämä tekijät ovat elementtejä, joita harjoittamalla voi itse vaikuttaa merkittävästi (noin 40 %) omaan hyvinvointiin. Myös Leskisenoja puhuu viidestä ”supervoimasta”, joita vahvistamalla hyvinvointi vahvistuu. Keskittyminen pedagogisesti PERMA-teorian viiteen elementtiin johtaa lasten hyvinvoinnin vahvistumiseen. (Leskisenoja 2019, s. 64; Leskisenoja, 2017, s. 48–49.) PERMA teorian hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä voi vahvistaa videoilla esiteltävien laaja-alaisilla hyvinvointitaidoilla.

4 HYVINVOINTIKASVATUS

4.1 Oppimiskäsitys varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa

Vasu ja eops perustuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan lapset oppivat parhaiten voidessaan hyvin ja kokiessaan olonsa turvalliseksi. Asiakirjojen mukaan lapset kasvavat, kehittyvät sekä oppivat vuorovaikutuksessa lähiympäristön ja muiden ihmisten kanssa, jossa myönteiset vuorovaikutussuhteet ja tunnekokemukset edistävät oppimista. (Vasu, 2022, s. 21–22; Eops 2017, s. 16.) Esiopetussuunnitelman perusteiden mukaan oppiminen on kokonaisvaltainen tapahtuma, jossa tunteet, aistihavainnot, toiminta, keholliset kokemukset ja ajattelu yhdistyvät. Lapsen laaja-alaisen osaamisen kehittymiseen vaikuttaa enemmän se, miten esiopetuksessa työskennellään, millaisiksi oppimisympäristöt rakennetaan sekä miten lasten oppimista ja hyvinvointia tuetaan, kuin se mitä tietosisältöjä opiskellaan. (Eops, 2014, s. 43.)

Positiivisen kasvatuksen käsite syntyi, kun Martin Seligman totesi, että hyvinvointia voi ja pitää opettaa samalla tavalla kuin perinteisiä kouluaineita. (Leskisenoja, 2019, s. 23). Kun huomio kohdistetaan myönteisiin asioihin, tehdään näkyväksi ja korostetaan niitä tekijöitä, joiden varaan hyvä itsetunto, ystävyys, oppiminen ja mielenterveys rakentuvat. Tarkoituksena ei ole piilottaa ongelmia, vaan etsiä olemassa olevia voimavaroja, joiden avulla edetään hankalien asioiden yli. (Rintakorpi, Vihmari-Henttonen, 2017, s. 65).

Kestilä ja Karvonen (2018, s. 9–10.) arvioivat ja määrittelevät hyvinvoinnin yhteiskunnallisena kestävästä kehityksen tilana. Kestävästä yhteiskunnan perustan muodostaa hyvinvoiva, koulutettu ja terve väestö. Tätä kestävyyttä voidaan arvioida esimerkiksi väestön hyvinvoinnin ja terveyden tilan kehitykseen ja jakautumiseen eri väestöryhmien ja alueiden välillä. Tärkeä huomio hyvinvointiopetuksen kannalta on ajatus, että kestävä hyvinvointi edellyttää myös tulevien sukupolvien hyvinvointiin investoimista. (Kestilä, Karvonen, 2018, s. 10.)

Tässä opinnäytetyössä hyvinvointia ajatellaan ja käsitellään PERMA-teorian elementtien valossa. Ja miten näitä elementtejä voidaan vahvistaa varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa laaja-alaisen hyvinvointitaitojen vahvistamisella.

Lapsen oikeus laadukkaaseen kasvatukseen ja oppimiseen perustuu paitsi pätevään ja taitavaan työvoimaan, myös siihen, että opettajilla menee hyvin. (Cumming ym. 2021). Lasten tarpeiden ja pedagogisten mahdollisuuksien tunnistaminen edellyttää henkilöstöltä herkkää ja tarkkaavaista läsnäoloa, kuten on todettu esimerkiksi Karlsson Lohmanderin ja Pramling Samuelsonin (2015) tutkimuksessa. (Ranta, 2021, s. 61).

4.2 Ratkaisukeskeisyys

Yksinkertaisimmillaan ratkaisukeskeisyys on sitä, että ongelmien sijaan keskitytään ratkaisuihin ja toivottuihin tavoitteisiin. Ratkaisukeskeisyys on yhtä aikaa sekä asenne ja näkökulma että harjoitusta vaativa menetelmä. Se on keskittymistä tavoitteisiin, tulevaisuuteen, toimiviin ratkaisuihin, voimavaroihin ja

vahvuuksiin, ongelmien ja haasteiden ja virheisiin keskittymisen asemesta. (Avola, Pentikäinen, 2019, s. 65.) Furmanin (2016) mukaan ratkaisukeskeisyydessä ei ole niin tärkeää aina tietää mistä ongelmat johtuvat, vaan enemmänkin keskittyä siihen, mitä niille voidaan tehdä.

Lasten ollessa vielä pieniä korostuu erityisesti aikuisen esimerkki ratkaisukeskeisessä ja voimavarakeskeisessä kasvatuksessa. Aikuisen tulee muuttua ensin. (Saukkola ja Laane, 2017). Kasvattajan tehtävänä on huomata aktiivisesti lasten hyvän tekeminen ja hyvänä oleminen. Toisin sanoen kasvattaja aktiivisesti huomaa lasten hyvän tekemisen ja hyvänä olemisen. Kaikki lapsessa oleva hyvä vahvistuu huomaamalla ja nostamalla esiin arjessa sen kaiken hyvän mitä he tekevät tai ilmentävät. (Avola ja Pentikäinen, 2019, s. 65.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa ohjataan kannustamaan lapsia sinnikkyteen ja olemaan lannistumatta epäonnistumisista ja keksimään ratkaisuja eri tilanteissa. (Vasu 2022, s. 25).

Ratkaisukeskeisyys varhaiskasvatuksen tiimissä helpottaa keskittymistä olennaiseen. Sen sijaan, että keskustellaan ongelmasta tai haasteesta ja niiden olemassaolosta, tunnistetaan ongelma ja lähdetään miettimään, miten se voidaan ratkaista olemassa olevilla resursseilla. Ratkaisukeskeisyys tiimissä tehostaa ajankäyttöä, kun aika menee pääasiassa ratkaisuiden etsimiseen. (Ahonen, 2023, 42.)

4.3 Kehittämistarpeet

Varhaiskasvatuksessa vanhemmat ovat lähellä kasvattajia. Tässä vaiheessa vahvan ja vaikuttavan yhteistyön tekeminen varhaiskasvatuksen ja perheiden välillä ja lapsen hyväksi mahdollistuvat mitä parhaalla tavalla. Ihmissuhteiden ja kotiolojen laatu ja turvallisuus ovat merkittäviä tekijöitä lapsen kasvun ja kehityksen kannalta. Vanhemmilla on lapsen kasvatuksen päävastuu, mutta varhaiskasvatus ja muut lapsuuden instituutiot ovat tärkeissä rooleissa jakamassa vastuuta. (Terävä & Böök, 2022, s. 77.)

Positiiviset toimintatavat tarttuvat samalla tavalla vanhempiin kuin lapsiinkin. (Leskisenoja, 2019, s. 52). Kasvatusyhteistyö vanhempien kanssa on yksi varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tärkeä sisältö. Yhteistyön tavoitteena on henkilöstön ja huoltajien yhteinen sitoutuminen lapsen turvallisen ja terveen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseen. (Vasu, 2019, s. 35). Kun päiväkodissa toistellaan kiitollisuutta ja vahvuuskieltä, alkaa samaa sanastoa ilmaantua myös huoltajien puheeseen (Leskisenoja, 2019, s. 52). Oman kokemukseni mukaan positiivisen pedagogiikan menetelmät sekä laaja-alaiset hyvinvointitaidot ovat auttaneet hedelmällisen kasvatusyhteistyön luomisessa sekä lapsen kasvun ja oppimisen yhteisessä tukemisessa.

Varhaiskasvatuksen vaikuttavuudesta löytyy tutkimustietoa, jossa on osoitettu lasten hyötynneen laadukkaista varhaiskasvatusohjelmista emotionaalisesti, sosiaalisesti ja kognitiivisesti. Laajoissa seurantatutkimuksissa (mm. Vandell ym. 2010 ja Caspi, 2016) on todettu laadukkaan varhaiskasvatuksen positiivisia vaikutuksia nuoruus- ja aikuisikään. Erityisesti se on ehkäissyt lasten ja nuorten impulsiivista käyttäytymistä. Hyvä varhaiskasvatus (mm. NICHD 2003) on hyödyttänyt myös koulun alkua ja myönteisiä vaikutuksia on havaittu olevan erityisesti sosioekonomisesti heikoimmista oloista tuleville lapsille. (Kronqvist, 2020, luku Varhaispedagogiikan kehityopsykologinen perusta.)

Hyvinvointiopetuksen kehittäminen on perusteltua myös onnellisuustutkimusten valossa, joista käy ilmi, että omien valintojen ja tekojen eli oman itse vaikuttamisen osuus onnellisuudessa on peräti 40 prosenttia. (Leskisenoja, 2019, s. 42). Leskisenojan mukaan vanhemmat toivovat omille lapsilleen ensisijaisesti onnellisuutta. Tähän toiveeseen vastataan parhaiten opettamalla lapsille hyvinvointitaitoja, joilla he voivat itse vaikuttaa oman onnellisuutensa määrään. Tämä kannattaa aloittaa jo pienten lasten parissa. (Leskisenoja, 2019, s. 42–43).

Positiivinen pedagogiikka ja hyvinvointiopetus vahvistavat myös tulevaisuudessa tarvittavaa osaamista. Esimerkiksi Sitran raportti (2016) tulevaisuuden megatrendeistä kuvaa hyvinvoinnin ja koulutuksen alueilla tapahtuvia muutoksia. Raportin mukaan tulevaisuuden teknologinen kehitys vaatii rinnalleen ja vastapainoksi

vuorovaikutusta, empatiaa ja luovuutta. Megatrendit 2016 artikkeli kuvaa futuristista uskomusta, jossa esimerkiksi bisneksen ei tulevaisuudessa tarvitsekaan keskittyä vain tuotantoon, vaan ihmisten onnellisuuden ja hyvinvoinnin kasvattamiseen. ”Empatia ja ihmisten arkisten ongelmien ratkaisu voikin olla tulevaisuudessa keskeinen innovaatioiden lähde.” (Kiiski & Kataja, 2016, s. 18–19.)

”Varhaiskasvatustilain (§15) mukaan varhaiskasvatuksen järjestäjän tulee arvioida antamaansa varhaiskasvatusta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Toiminnan arvioinnin tulee olla suunnitelmallista ja säännöllistä. Arvioinnin avulla edistetään varhaiskasvatuksen laatua, tunnistetaan toiminnan vahvuuksia ja nostetaan esiin kehittämistarpeita ja kehitetään toimintaa.” (Vasu, 2022, 72.) Yhtenä lähtökohtana minulla oli lähteä kehittämään arviointityökalua avuksi tähän arviointiin.

Ranta ja Uusiautti ovat tutkineet toimivaa tiimityötä onnistuneen varhaiskasvatuksen perustana, ja tutkimuksessa nousi toimivan tiimityön elementeiksi dialogisuus ja keskustelut henkilökunnan jäsenten välillä, looginen toiminta, yhteinen suunnittelu sekä yhteinen visio pedagogisista arvoista ja tavoitteista. (Ranta & Uusiautti, 2022, s. 83.) Myös Ahonen (2023, s. 33) korostaa teoksessaan ”Tiimin voima varhaiskasvatuksessa” tiimin hyvinvoinnin merkitystä ja sitä kuinka hyvinvointi vahvistuu aikuisten tietoisessa pyrkimyksessä ja sitoutumisessa arvostavaan vuorovaikutukseen.

Ranta ja Uusiautti (2022, 83) tunnistivat tutkimuksessaan toimivan tiimityön seurauksiksi esim. lasten myönteiset oppimiskokemukset, lasten vuorovaikutuksen ja autonomisuuden tukeminen, vanhempien ja varhaiskasvatuksen työntekijöiden väliset myönteiset vuorovaikutussuhteet sekä henkilökunnan viihtyminen ja jopa kukoistaminen, työssään.

5 KASVATTAJAN HYVINVOINTI JA TOIMIVA TIIMITYÖ

Kasvattajan ja lapsen välinen suhde on oppimisen näkökulmasta erittäin tärkeä. Laadukas suhde edistää vuorovaikutusta ja vaikuttaa merkittävästi oppimismotivaatioon. Tällä suhteella on havaittu olevan positiivinen vaikutus lapsen hyvinvointiin ja oppimiseen sitoutumiseen, mutta sillä on myös pitkäaikaisempia seurauksia, jotka tukevat lapsen myöhempää kehitystä (Bethere ym., 2014, s. 533–535.)

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa työskennellään tiimeissä. Kun puhutaan päiväkotien tiimeistä, tarkoitetaan yleisesti ottaen moniammatillista ryhmää, joka vastaa yhden lapsiryhmän toiminnasta. Tällaiseen tiimiin kuuluu yleensä kolme aikuista, mutta kokoonpano voi vaihdella. Tyypillisesti siihen kuuluvat joko kaksi varhaiskasvatuksen opettajaa tai yksi opettaja ja/tai varhaiskasvatuksen sosionomi sekä varhaiskasvatuksen lastenhoitaja. Lisäksi tiimissä voi työskennellä varhaiskasvatuksen erityisopettaja, ryhmäkohtainen avustaja tai lapsen henkilökohtainen avustaja. (Ahonen, 2023, s. 16.)

Samuli Rannan tutkimus osoittaa, että varhaiskasvatuksen tiimi voi olla joko työn kuormittavin osa tai parhaimmillaan suuri voimavara. Tiimi ja sen hyvinvointi heijastuu aina lapsiryhmään ja sen toimintaan. Tiimin hyvinvoinnin ja toimivan yhteistyön merkitys työntekijöiden keskuudessa koettiin vaikuttavan merkittävästi koko ryhmän ilmapiiriin ja vuorovaikutuksen laatuun. (Ranta, 2021, s. 110.) Aloon ym. (2014, s. 116–117) mukaan stressaava ilmapiiri ja tiimityöskentelyn ongelmat voivat heikentää lapsen sensitiivistä kohtaamista ja vuorovaikutuksen laatua. Rannan (2021, s. 98) tutkimuksessa opettajat kokivat yhteistyön olevan välillä vaikeaa, kun erilaiset näkemykset aiheuttivat ristiriitoja.

Tiimityössä työntekijöiden välisten vuorovaikutustaitojen merkitys korostuu, sillä tiimityö lisää keskinäistä riippuvuutta ja usein sisältää konflikteja, työtaakan jakamista sekä tehtävien koordinoitua. Laadukkaat vuorovaikutustaidot mahdollistavat tehokkaan tiimityön, ehkäisevät väärinkäsityksiä, ratkaisevat ristiriitoja ja vahvistavat luottamusta tiimin jäsenten välillä. Erityisesti kasvatus- ja opetustyössä

vuorovaikutustaidot ovat avainasemassa positiivisen ilmapiirin luomisessa lapsille sekä heidän kehityksensä ja hyvinvointinsa tukemisessa. (Ranta, 2023, Näin johdat varhaiskasvatuksen tiimiä.)

Toimivalla tiimillä on hyvät vuorovaikutustaidot, joita harjoitellaan ja ylläpidetään säännöllisesti. Toimiva tiimi on dialoginen ja ratkaisukeskeinen. Tiimin jäsenet kuulevat ja kuuntelevat ja he voivat keskustella myös kriittisesti ja olla eri mieltä, niin että samalla kaikkien tavoitteena on asian tai tilanteen ratkaisu. (Ahonen, 2023, s. 40–41.)

6 LAAJA-ALAISET HYVINVOINTITAITOT

6.1 Tunnetaidot

Tunnetaitoja ovat kyky havaita, ilmaista ja säädellä omia tunteitaan. Tunteiden näkeminen ja ymmärtäminen auttavat hahmottamaan myös toisten tunteita, joka oleellisesti vaikuttaa ihmisten välisiin vuorovaikutustilanteisiin. Tunnetaidot eivät kehity itsestään. Pohja hyvälle tunnetaidoille luodaan jo lapsuudessa. (Ylioppilaiden terveydenhuoltosäätiö, i.a.) Tunnetaidot kehittyvät koko lapsuusiän ja niitä voi oppia ja vahvistaa koko elämän ajan. Tunteet vaikuttavat kaikkeen toimintaan yhdessä kehon toimintojen ja ajatusten kanssa. Juuri tämän vuoksi on tärkeää, että jokainen ihminen oppii tunnetaitoja. (Avola & Pentikäinen, 2019, s. 148).

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan lasten tunnetaidot vahvistuvat, kun heidän kanssaan opetellaan tiedostamaan, havaitsemaan ja nimeämään tunteita. (Vasu, 2022, s. 26). Myönteiset tunnekokemukset ja vuorovaikutussuhteet edistävät oppimista. Tavoitteena on yhteys toisiin ihmisiin ja lapsen arvostetuksi ja ymmärretyksi tuleminen tunne. (Vasu, 2022, s. 23).

Drixin (2001) mukaan kasvattajan hyvät tunnetaidot auttavat parantamaan hänen suoritusta työssään ja positiiviset tunnekokemukset lisäävät motivaatiota. Kun

kasvattaja sallii itsensä olla aito ja tunteellinen, seurauksena on useita myönteisiä vaikutuksia oppimiseen. Hyvän tunneälyn perustana on vahva itsetuntemus ja ymmärrys omasta persoonallisuudesta ja omista tunteista. (Avola & Pentikäinen, 2019, s. 170.) Hyvät tunnetaidot ovat olennaisia paitsi lasten hyvinvoinnin kannalta, myös välttämättömiä onnistuneelle tiimityölle ja kasvatusyhteistyölle perheiden kanssa. Tunnetaidot vaikuttavat merkittävästi tiimin ja siten koko lapsiryhmän tunneilmapiiriin. Lapsen omat tunnetaidot voivat kehittyä parhaiten ympäristössä, joka on kokonaisuudessaan myötätuntoinen. (Ahonen, 2023, s. 111–112.)

6.2 Vahvuustaidot

Kaikkia ihmisiä leimaa psykologinen ilmiö nimeltään negatiivisuuden vinouma. Tämä ilmiö saa ihmisen luontaisesti antamaan enemmän painoa negatiivisille kuin positiivisille asioille. Mieleemme painuu luontaisesti negatiiviset asiat, vaikka saman päivän aikana olisimme kuulleet kymmenkertaisen määrän positiivisia. Koska negatiiviset kokemukset ja tiedot ovat mielessämme niin vahvoina, tulee meidän tietoisesti vahvistaa itsessämme ja elämässämme olevia hyviä asioita. (Leskisenoja, 2019, s. 18–19.)

Positiivinen pedagogiikka keskittyy persoonallisuuden ominaisuuksissa erityisesti siihen, mikä yksilössä on hyvää. Hyvän vahvistaminen lisää hyvän voimaa. (Avola, Pentikäinen, 2019, s. 108). Kumpulaisen ym. (2014) mukaan vahvuudet ovat hyvinvoinnin pohja ja niiden tunteminen vahvistaa lapsen myönteistä käsitystä itsestään. Tämä ei kuitenkaan sivuuta sitä seikkaa, että jokaisessa on myös kehitettävää. Vahvuuspedagoginen näkökulma keskittyy vahvuuksia vahvistamaan näkökulmaan heikkouksien poistamisen sijaan. (Avola, Pentikäinen, 2019, s. 108.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan lapsen vahvuuksien tunnistaminen vahvistaa lapsen uskoa omiin kykyihinsä. (Vasu, 2022, s. 24). Sekä lapsen varhaiskasvatussuunnitelma että lapsen esiopetussuunnitelma kirjataan vahvuuksien pohjalta. Suunnitelmia laadittaessa on tärkeää tuntea lapsen osaaminen ja vahvuudet, kiinnostuksen kohteet ja yksilölliset tarpeet. (Vasu 2022, s.

10). Opettaja ja vanhemmat tunnistavat lapsen vahvuuksia, joiden avulla lapsen itsetuntoa, oppimisen iloa ja vuorovaikutustaitoja edistetään. Lapsen vahvuuksista saadaan myös ratkaisukeskeisiä työkaluja mahdollisten haasteiden edessä. Varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen osallistuvalla lapsella on oikeus tukeen, jonka lähtökohdina ovat lapsen vahvuudet sekä oppimiseen, kehitykseen ja hyvinvointiin liittyvät tarpeet. (Vasu 2022, s. 56.)

Kasvattajilla on usein laaja sanasto, joka liittyy ongelmiin, vaikeuksiin, haasteisiin ja diagnooseihin, niin arjessa kuin työssään. Usein puuttuu sanastoa sille, mikä menee hyvin, sujuu onnistuneesti tai mikä on erityisen hyvää lapsessa tai työkaiverissa. Vahvuuksien opettamisen keskeinen osa on, että kasvattaja jatkuvasti tunnistaa ja ilmaisee lapsissa esiintyviä positiivisia ominaisuuksia ja tuo ne esille ääneen. (Avola & Pentikäinen, 2019, s. 110.)

Vahvuuksien tunnistaminen tiimissä on ensiarvoisen tärkeää, sillä niiden pohjalta tiimi löytää nykytilanteen ja lähtökohdan hyvälle tiimityöskentelylle. Kun tiimi tunnistaa jäsentensä ja tiimin vahvuudet, se tietää missä se jo menestyy. Tämän jälkeen tiimi voi keskittyä parantamaan niitä osa-alueita, jotka vaativat vielä kehittämistä.

Vahvuuksien sanoittamisella myös varhaiskasvatuksen tiimissä voi olla voimaannuttava vaikutus, joka edistää tiimin vuorovaikutustaitoja ja onnistumisen tunnetta. Salmisen (2017) mukaan hyvin toimivia tiimejä syntyy todennäköisesti, kun tiimissä löydetään tasapaino eri osaamisalueiden välillä. (Ahonen, 2023, s. 223).

6.3 Läsnaolotaidot

Kasvatuksen, koulun ja oppimisen näkökulmasta läsnäolotaidot ovat ensisijaisen tärkeä oppimaan oppimisen taito. Hunterin ja Cskszentmihalyin (2003) mukaan läsnäolotaidot liittyvät suoraan hyvinvointiin, oppimiseen ja tavoitteiden saavuttamiseen. (Avola & Pentikäinen, 2019, s. 185.)

PERMA+H teorian E kirjain, Engagement, kääntyy sitoutumiseksi (Leskisenoja, 2016, s. 51). Avola ja Pentikäinen ymmärtävät termin hyvinvointinäkökulmasta keskittymiseksi, uppoutumiseksi sekä tässä hetkessä elämiseksi kuuntelemissa, oppimisessa, tekemisessä ja vuorovaikutuksessa. (Avola & Pentikäinen, 2019, s. 185).

Läsnäolotaitoja ovat tietoisesti läsnä oleminen omassa elämässään ja ihmissuhteissa, sekä asettumisen, rauhoittumisen ja keskittymisen taidot. Ne ovat taitoa keskittyä ja uppoutua pitkäjänteiseen tekemiseen Läsnäolotaitoja tarvitaan itsensä rauhoittamiseen stressin keskellä. (Avola & Pentikäinen, 2019, s. 180.)

Tutkimusten mukaan läsnäolon harjoittelulla on paljon myönteisiä vaikutuksia. Läsnäolo- ja tietoisuustaitoja harjoitelleet oppilaat ja opettajat ovat muita keskittyneempiä, myötätuntoisempia, vähemmän stressaantuneita, paremmin kykeneväisiä itsesäätelyyn ja onnellisempia. (Opetushallitus, i.a.)

Vasu ohjaa kasvattajia herkkyyteen ja sensitiiviseen läsnäoloon. Tämä näkyy taitona suunnata ja muuttaa toimintaa lasten tunnetilojen ja aloitteiden mukaisesti. Lasten aloitteet voivat olla sanattomia tai kehollisia ja niiden ymmärtäminen edellyttää lapsen hyvää tuntemista ja sensitiivistä läsnäoloa. (Vasu 2022, 40.)

Sajaniemi ym. kuvailevat ihmisen biologista valpastumisjärjestelmää stressijärjestelmäksi. Tämän stressijärjestelmän aktivoituminen on lähtökohta tarkkaavaiselle toiminnalle. Järjestelmän käynnistyminen virkistää ja herättelee aivot hyvin muovautuvaan tilaan, jolloin oppimista pääsee tapahtumaan. Kuitenkin kun tämä tila on yllä liian kauan, aivot väsyvät ja ihminen kokee olonsa toimintakyvyttömäksi ja jopa lamaantuneeksi. (Sajaniemi ym. 2019, s. 29–30.) Aivot tarvitsevat läsnäolotaitoja, jotta kykenisimme säätämään tätä stressiä juuri sopivaksi, että oppimista tapahtuu, mutta ei liaksi, etteivät aivot kuormitu. Lasten stressin säätely on kasvattajan käsissä, kunnes lapsi oppii itse säätämään itseään. Lasten aivoja tulee suojata liialta ärsykekuormalta. Aikuisen velvollisuus on auttaa lapsia säätämään stressikuormaa toimimaan tavalla, joka mahdollistaa sopivan aktiivisuuden oppimisen tapahtumiseksi. (Sajaniemi ym. 2019, s. 38–40, 152). Lasanderin ym. (2016) mukaan digitalisaation ja monenlaisten vaihtoehtojen

lisääntyminen on aiheuttanut niin suuren ärsyketulvan, että se aiheuttaa jatkuvaa ja liiallista stressiä niin lapsille kuin aikuisillekin. Läsnaolotaidot ovat oppimisen avaintaitoja, koska ne keskittyvät taitoon rauhoittaa mieli, keskittyä ja olla täysin mukana siinä tilanteessa ja hetkessä, jossa ollaan. (Avola & Pentikäinen, 2019, s. 182, 188).

Kasvattajan läsnäolotaitojen harjoittelu on ensiarvoisen tärkeää. Flook ym. (2013) osoittivat tutkimuksessaan, että kasvattajat, jotka itse harjoittelivat läsnäolotaitoja ja joiden luokissa tehtiin tietoisien läsnäolon harjoituksia, oli lähes jokaisella ilmapiiriä mittaavalla ulottuvuudella parempi ilmapiiri, kuin niissä, joiden luokissa ei harjoittelua ollut tehty. (Avola & Pentikäinen, 2019, s. 193).

6.4 Vuorovaikutustaidot

Hyvät vuorovaikutustaidot omaava ihminen osaa olla rakentavassa ja tietoisessa vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Hän on aktiivinen ja myönteinen vuorovaikuttaja ihmissuhteissa. (Avola & Pentikäinen 2019, s. 216.)

Hyvissä ihmissuhteissa ehkä tärkein taito on vuorovaikutustaidot. Leskisenojan (2019) tutkimuksen mukaan merkitykselliset ihmissuhteet ovat myös kouluilun ja -viihtyvyyden kannalta avainasemassa.

Ihmissuhteiden ja onnellisuuden välinen yhteys on selvästi kaksisuuntainen. Leskisenojan mukaan ihmissuhteisiin tulisi koulumaailmassa panostaa paljon nykyistä enemmän ja tavoitteellisemmin. (Leskisenoja, 2019, 106.)

Myös varhaiskasvatuslaissa (Varhaiskasvatuslaki, 3§) mainitaan varhaiskasvatuksen yhdeksi tavoitteeksi lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen kehittämisen, lapsen vertaisryhmässä toimimisen edistämisen ja eettisesti vastuulliseen ja kestävään toimintaan, toisten ihmisten kunnioittamiseen ja yhteiskunnan jäsenyyteen ohjaamisen. (Vasu, 2022, s. 16).

Vasu ja Eops osoittavat kasvattajan tehtäväksi tukea lapsen vuorovaikutussuh- teita. Lapsi kasvaa, kehittyy ja oppii vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja lä- hiympäristön kanssa. (Vasu, 2022, 21; Eops, 2017, s 17 ja 22).

Ahonen (2015) on tutkinut väitöskirjassaan erilaisia vuorovaikutustapoja haasta- viksi koetuissa kasvatustilanteissa. Hän kuvailee tutkimuksensa tulosten mukai- sesti lämmintä vuorovaikutustapaa, jossa korostuu kasvattajien tietoinen pyrki- mys ja sitoutuminen arvostavaan ja vastavuoroiseen vuorovaikutukseen. Tämä vuorovaikutustapa rakentuu tiimin jäsenten tietoisesta päätöksestä sitoutua laa- dukkaaseen vuorovaikutukseen niin aikuisten kuin lastenkin kanssa. Ahosen mu- kaan tiimin lämmin vuorovaikutustavassa kuvastuu me-henki, joka vahvistuu ar- jen konkreettisilla teoilla ja toista arvostavalla vuorovaikutuksella tiimipalave- reissa. (Ahonen, 2023, 37–38.)

Tiimityössä työntekijöiden välisten vuorovaikutustaitojen merkitys korostuu, sillä tiimityö lisää keskinäistä riippuvuutta ja usein sisältää konflikteja, työtaakan jaka- mista sekä tehtävien koordinoitua. Laadukkaat vuorovaikutustaidot mahdollista- vat tehokkaan tiimityön, ehkäisevät väärinkäsityksiä, ratkaisevat ristiriitoja ja vah- vistavat luottamusta tiimin jäsenten välillä. Erityisesti kasvatus- ja opetustyössä vuorovaikutustaidot ovat avainasemassa positiivisen ilmapiirin luomisessa lap- sille sekä heidän kehityksensä ja hyvinvointinsa tukemisessa. (Ranta, 2023, Näin johdat varhaiskasvatuksen tiimiä.)

7 OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT

7.1 Tarkoitus ja tavoitteet

”Varhaiskasvatus on tärkeä osa lapsen kasvun ja oppimisen polkua. Varhaiskas- vatus luo perustaa elinikäiselle oppimiselle.” (Vasu 2022, s. 21). Suomalaisen varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tulisi olla vahva perusta tulevalle koulutielle. Kuitenkin tällä hetkellä lukuisat artikkelit, raportit, mielipidekirjoitukset ja

keskustelut mediassa kertovat, että varhaiskasvatus on kriisissä. Pätevän henkilöstön puute, alhainen palkkaus ja riittämättömät resurssit ja kasvavat vaatimukset ajavat varhaiskasvatusta vain syvemmälle kriisiin. (Esim. HS, 22.4.2023, Mielipidekirjoitus; HS, 14.5.2023, Pääkirjoitus; 16.4.2023 HS, kaupunki; MTV uutiset 9.1.2023.)

Olen työskennellyt vuosia varhaiskasvatuksen- ja esiopettajana, ja tunnistan varhaiskasvatuksen tämänhetkisen kriisin. Uppoutumatta syvemmälle kriisiin syihin, tunnistan henkilöstön tarpeen voida työssään paremmin. Tästä tarpeesta lähti kumpuamaan opinnäytetyöni aihe ”Hyvinvoinnin vahvistaminen varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa”.

Kehittämistyön tarkoituksena oli tuottaa helposti omaksuttava ja kiinnostusta herättelevä videosarja varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilökunnalle. Videot välittävät tietoa siitä miten positiivista pedagogiikkaa voi mielekkäällä ja vaikuttavalla tavalla käyttää hyvinvoinnin tukemiseen ja vahvistamiseen, sekä vasun ja eopsin tavoitteiden saavuttamiseen. Videot tuovat esiin konkreettisia keinoja positiivisen pedagogiikan hyödyntämiseen hyvinvoinnin tukemisessa sekä vasun ja eopsin tavoitteiden täyttämiseksi, korostaen kasvattajan hyvinvointia perustana lasten hyvinvoinnille. Nykyaikainen varhaiskasvatuspedagogiikka painottaa lasten hyvinvoinnin merkitystä, ja koska kasvattajat ovat avainasemassa lasten kehityksessä, on kasvattajien kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukeminen yhtä tärkeää. (Ingriselli & Schempp, 2019, s. 2).

Parhaimmillaan positiivinen pedagogiikka voi tuoda hyvinvointia laajasti ja kauaskantoisin seurauksin lapsille ja perheille sekä työyhteisöön. Varhaiskasvatus tarjoaa loistavan ympäristön systemaattiselle hyvinvoinnin edistämiseksi. Mitä aikaisemmin lapsen vahvan luonteen ja hyvinvoinnin rakentamiseen kiinnitetään huomiota, sitä helpompaa on myös ongelmanratkaisu ja interventiot. (Leskinen, 2019, s. 42.)

Tavoitteena on, että videosarja toimisi tukena varhaiskasvatuksen tiimeille tarjoamalla käytännön sovelluksia, mutta myös arvokasta pohdintaa, joka syventää näiden menetelmien soveltamista ja kestäväää vaikutusta. Videot tarjoavat

katsauksen positiiviseen pedagogiikkaan sekä aikuisten ja lasten hyvinvointitaitoihin. Videosarjassa esiteltävät laaja-alaisten hyvinvointitaitojen sisällöt vastaavat lukuisiin vasun ja eopsin sisältöihin. Videot ovat napakoita, sisältävät tieteelliseen tutkimukseen perustuvaa tietoa sekä "lasten suusta" osion, jossa lapset esittelevät käytettyjä positiivisen pedagogiikan menetelmiä. Videoissa tarkastellaan myös hyvinvointitaitojen tarpeellisuutta vasun ja eopsin kannalta. Videot päättyvät aina kyseiseen aiheeseen liittyviin kysymyksiin, joita voidaan pohtia sekä itsenäisesti että tiimin tasolla.

Pidemmän tähtäimen tavoitteena on myös herättää pohdintaa positiivisen pedagogiikan menetelmien paikasta ja merkityksestä tämän päivän varhaiskasvatuksessa, ja pohdintaa siitä kuinka paljon varhaiskasvattaja voi työllään vaikuttaa lasten ja perheiden hyvinvointiin ja tulevaisuuteen.

7.2 Toimintaympäristö ja yhteistyötahot

Esittelin opinnäytetyöni aiheen työyhteisölleni ja esihenkilölleni Espoon kaupungin varhaiskasvatustyöyksikössä. Työyhteisössäni oltiin halukkaita arviointiin. Mukana arvioinnissa on yksi 0–3-vuotiaiden ryhmän tiimi, kaksi 3–5-vuotiaiden ryhmän tiimiä, esiopetusryhmän tiimi sekä johtotiimi. Varhaiskasvatuksen ryhmän työntekijät muodostavat tiimin. Tiimiin kuuluu yleensä 3–4 työntekijää. Tiimeissä työskentelee eri kokoonpanoilla varhaiskasvatuksen opettajia, lastenhoitajia, henkilö- tai ryhmäkohtaisia avustajia, varhaiskasvatuksen sosionomeja, lähihoitajia tai lastenohjaajia. Johtotiimiin kuuluu varhaiskasvatustyöyksikön johtaja, varajohtaja, laaja-alainen varhaiskasvatuksen erityisopettaja, kieli- ja kulttuuriopettaja sekä varhaiskasvatuksen sosionomi. Opinnäytetyö sisältää neljä videoita, joista ensimmäinen katsellaan ja arvioidaan varhaiskasvatuksen tiimikokouksessa.

8 KEHITTÄMISTYÖSSÄ KÄYTETYT MENETELMÄT

8.1 Tiedonhaku

Tärkeä osa kehittämistyötäni on aikaisempaan tutkimukseen ja kirjallisuuteen syventyminen. Olen tehnyt tutkimus- ja kirjallisuushakuja Diak Finna ja Eric tietokannoista sekä Helmet.fi kirjastojen verkkopalvelussa. Olen käyttänyt apuna myös Google tietojenhakukonetta. Käytin hakusanoina positiivinen psykolog* OR positiivinen pedagog* AND varhaiskasv* OR esiopetu*, positive psykolog* OR positive pedagog* AND early childhood educat* OR preschool*. Tätä kautta löysin tietoa sekä kansainvälisellä että valtakunnallisella tasolla tutkimuksesta ja alan kirjallisuudesta. Tämä on tuonut työhöni tutkimuskirjallisuuteen perustuvan teoreettisen viitekehyksen. Kehittämistyönä toteutettu videosarja perustuu positiivisen psykologian ja positiivisen pedagogiikan tutkittuun tietoon.

Kehittämistyön tarpeen tunnistamisessa olen käyttänyt hyväkseni löytämäni tutkimus- ja kirjallisuustietoa sekä varhaiskasvatussuunnitelman perusteita (2022) sekä esiopetussuunnitelman perusteita (2014). Olen käynyt nämä ohjaavat ja velvoittavat asiakirjat kohta kohdalta läpi arvioiden niitä laaja-alaisen hyvinvointitaitojen osa-alueiden sisältöihin ja positiivisen pedagogiikan teoriaan. Olen käynyt läpi myös mediajulkaisuja liittyen varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen. Tätä kautta olen saanut tietoa ja vahvistusta kehittämistyöni tarpeellisuudesta.

8.2 Videoinnin menetelmät

Videot toteutin itsenäisesti käyttäen kuvaukseen järjestelmäkameraa ja iPad tablettia. Editointiin käytettiin Stop Motion ja iMovie-ohjelmaa. Editointiin sain apua alan opiskelijalta. Videot koostuvat animaatio-osista, valokuvista sekä videoituista lasten haastatteluosuuksista. Jokaisessa videossa on ”Lasten suusta” osuus, joissa lapset kertovat käyttämistään positiivisen pedagogiikan menetelmistä. Lasten osuus kuvattiin iPad-tabletilla.

Animaation toteutin legohahmojen avulla. Idea legohahmojen käyttöön nousi lasten leikkiessä legoilla kehittäen hahmoille nimiä ja henkilöisyyksiä. Animaatiossa hahmoja kutsutaan ”Pehkosiksi”. Nimen lainasin luvalla suoraan lasten leikistä.

Animaatio on elokuvan tekniikka, jossa kuvat luodaan peräkkäin ja ne antavat illuusion liikkeestä. Tässä opinnäytetyössä animaatio toteutettiin käyttämällä iPad-tablettia ja Stopmotion-ohjelmaa. Valmis animaatio siirrettiin ensin Stopmotion-ohjelmasta iMovie-ohjelmaan ja sitten tietokoneen iMovie-ohjelmaan lopullista editointia varten. Ohjelmat valittiin käytännön syistä, jotta editointi voitiin tehdä itsenäisesti.

8.3 Lasten haastattelut

Kuvasin ja haastattelin videoille esiopetusikäisiä lapsia ”Lasten suusta” osioon. Lapset esittelivät ja kertoivat omia kokemuksiaan positiivisen pedagogiikan ja hyvinvointiopetuksen toimintamuodoista. Koen että lasten äänen kuuluminen opinnäytetyössä on tärkeää. Varkaiskasvatuksen toimintakulttuurissa pyritään edistämään osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa kaikessa toiminnassa. Lasten aloitteita ja näkemyksiä ja mielipiteitä arvostetaan. (Vasu, 2022, s. 32).

Tutkimusluvan sain Espoon kaupungilta 2.5.2023. Tämän jälkeen pyysin lasten haastatteluihin vanhemmilta kirjallisen luvan. Sovimme Espoon Kaupungin asiantuntijan kanssa, että käytän lupalomakkeina Espoon kaupungin lomakkeita (Liite 1. ja Liite 2.), jossa liitteenä selvitys opinnäytetyöstäni (Liite 3.)

Lapsien haastatteluihin valmistauduin tutustumalla kvalitatiiviseen haastatteluun menetelmänä. Kvalitatiivisen haastattelun avulla on voitu antaa lapsille mahdollisuus tulla kuulluiksi ja tuoda esille omat näkemyksensä ja kokemuksensa. Tämä menetelmä on avannut tien lasten äänen esiin tuomiseen. (Alasuutari, 2005, luku Mikä rakentaa vuorovaikutusta lapsen haastattelussa?)

Valmistautuessa lasten haastatteluihin tulee huomioida samat ohjenuorat kuin aikuistenkin kanssa tehtäviin haastatteluihin: ymmärrettävyys, luottamuksellisuus

ja aito kuunteleminen. Lasten kanssa tehtyihin haastatteluihin liittyy myös omia metodologisia ja käytännöllisiä kysymyksiä (Kallinen ja Pirskanen, 2022, Luku: Miten valmistautua lasten ja nuorten haastatteluun).

8.4 Täsmäryhmähaastattelu

Koska videot on tarkoitettu ensisijaisesti varhaiskasvatuksen tiimien käyttöön, haastattelumenetelmäksi valikoitui ryhmähaastattelu, jossa mukana videon katsellut tiimi sekä minä haastattelijana. Ryhmähaastattelussa ollaan suorassa kielellisessä vuorovaikutuksessa ja tilanteessa on tiedonhankinnan suuntaamisen mahdollisuus. Videon arvioinnissa koin haastattelun hyväksi menetelmäksi, sillä aihe saattaa tuottaa monitahoisia vastauksia. Haastattelussa on myös mahdollista selventää vastauksia. Haastattelu motivoi osallistujia paremmin kuin esimerkiksi lomakekysely. Se tarjoaa mahdollisuuden tulkita kysymyksiä, on joustava, sallii täsmennykset, ja valideetti voidaan varmistaa muiden tietojen avulla, esimerkiksi havainnoinnin kautta. Lisäksi haastattelun avulla saadaan kuvaavia esimerkkejä. (Hirsjärvi & Hurme, 2022, 3. Miksi haastattelu.)

Hirsjärven ja Hurmeen (2022) mukaan ryhmähaastattelua voidaan kuvata keskusteluna, jossa osallistujat ilmaisevat mielipiteitään suhteellisen vapaasti. Osallistujat antavat spontaaneja kommentteja, tekevät havaintoja ja tuottavat monipuolista tietoa käsiteltävästä aiheesta. Ryhmähaastattelussa haastattelijat keskustele samanaikaisesti useiden osallistujien kanssa ja suuntaa kysymyksiä ajoittain myös yksittäisille ryhmän jäsenille. (Hirsjärvi & Hurme, 2022, 5.2. kohdejoukko ja haastateltavien valinta.)

Ryhmähaastattelun muodoksi täsmentyi täsmäryhmähaastattelu. Keskusteluun osallistuvat ryhmän jäsenet on tarkoituksellisesti valittu, ja he ovat alansa asiantuntijoita tai henkilöitä, joiden mielipiteillä ja asenteilla on merkitystä tarkasteltavan ilmiön kannalta. Heillä on potentiaalia vaikuttaa muutokseen. Ryhmällä on selkeästi määritelty tavoite, ja tämä tavoite on tiedossa myös ryhmän jäsenille. (Hirsjärvi & Hurme, 2022, 5.3. Yksilö- vai ryhmähaastattelu.)

Ryhmähaastattelut tallennettiin iPhone-puhelimella. Lupa tallennuksiin saatiin osallistujilta. Haastattelumateriaali poistettiin analyysin jälkeen.

9 KEHITTÄMISHANKKEEN PROSESSIN KUVAUS

9.1 Käytännön toteutuksen suunnittelu ja aikataulu

Kehittämisen prosessin vaiheet on kuvattu alla olevassa taulukossa 1. Siitä ilmenee, että opinnäytetyön suunnitelma valmistui tammikuussa 2023. Sen jälkeen hain tutkimuslupaa Espoon kaupungilta, joka myönnettiin neuvottelujen jälkeen parissa viikossa.

Keskustelin myös esihenkilöni kanssa ja sovimme että ilmoitan koko työyhteisölle opinnäytetyöstäni ja sen aiheesta. Työyhteisöni ja kollegani olivat vastaanottavaisia ja kiinnostuneita aiheesta. Esihenkilölleni sopi, että käytämme työaika videon arviointiin. Arvioinnit toteutettiin luontevasti osana viikoittaisia tiimikokouksia.

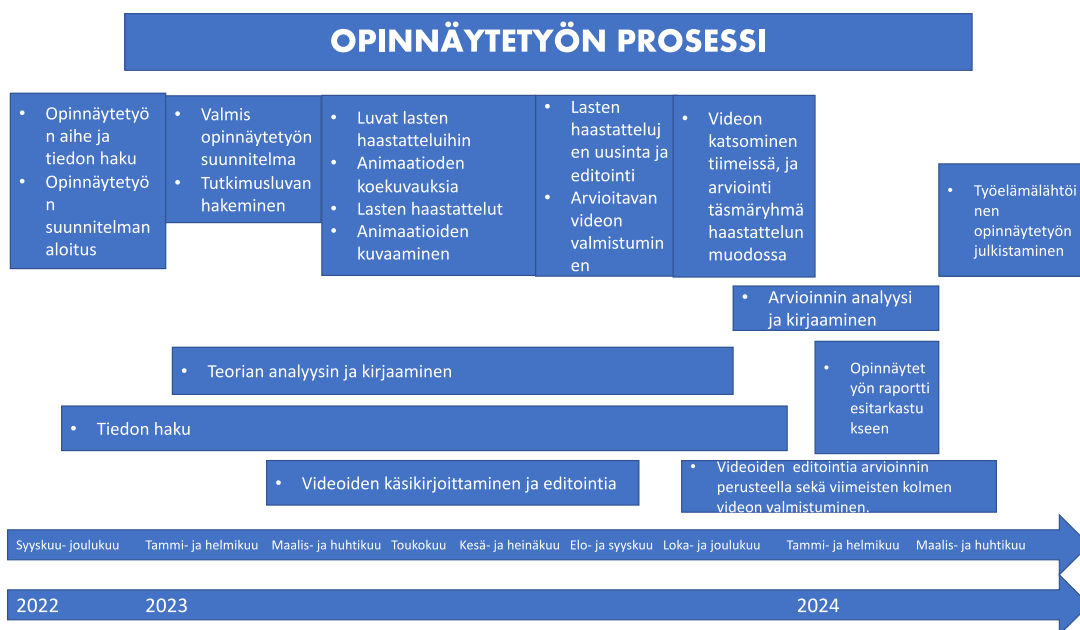
Tammi- ja helmikuussa 2023 tutkimussuunnitelman valmistuttua jatkui kirjallisuuden ja teoreettiseen viitekehykseen syventyminen. Samalla teoriatietoa verrattiin varhaiskasvatussuunnitelman sekä esiopetussuunnitelman perusteiden sisältöihin.

Tutkimusluvan myöntämisen jälkeen pyysin kirjalliset luvat ”Lasten suusta” osuuden haastatteluihin sekä lasten vanhemmilta, että suostumukset lapsilta itseltään. Haastattelujen sisältöjä työstin jo tammikuusta 2023 lähtien teoreettisen viitekehyksen ja työssäni käyttämieni positiivisen pedagogiikan menetelmien pohjalta.

Opinnäytetyön videoiden tuottaminen käynnistyi myös keväällä 2023 heti teoreettisen viitekehyksen muodostuttua. Videot perustuvat teoriaan ja näin ollen

videoiden käsikirjoitusten tuottaminen kävi käsi kädessä teoreettisen viitekehyyksen kanssa. Videoiden kuvaaminen alkoi teoreettisen viitekehyyksen sekä käsikirjoituksen valmistuttua.

Opinnäytetyön prosessin osa-alueet ovat kulkeneet eteenpäin hyvin limittäin ja täydentäneet toisiaan koko prosessin ajan. Teoria on tukenut vahvasti sekä lasten haastatteluja että videoiden käsikirjoituksia. Käsikirjoittaminen taas toi tarvetta tutkia ja pohtia teoriaa.

Taulukko 1. Opinnäytetyön aikataulu

9.2 Opinnäytetyön aiheen valinta

Opinnäytetyöni aihe nousee kiinnostuksesta kehittää varhaiskasvatusta ja esiopetusta. Työskenneltyäni jo vuosia opettajana sekä pienten että isompien varhaiskasvatusryhmissä sekä viime vuodet esiopettajana, olen nähnyt ja kokenut kuinka vaikuttavaa varhaiskasvatus voi olla lapsen ja perheen elämään. Samaan aikaan tunnistan kasvattajien tarpeen voida paremmin.

Esimerkiksi Ranta ja Uusiautti (2022) nostavat tutkimuksissaan esiin, että toimivan ja hyvinvoivan kasvattajan takana on toimiva ja hyvinvoiva tiimi. Tiimi voi olla

pahimmillaan joko varsin uuvuttava tai parhaimmillaan työtä ja hyvinvointia tukeva. Hyvin toimivan tiimin takana on tiimin jäsenten hyvät vuorovaikutustaidot ja kriittinen pohdinta (Ranta ja Uusiautti, 2022, s. 83–84.) Kasvattajat, jotka harjoittavat kriittistä pohdintaa, voivat paljastaa todelliset tunteet ja niiden laukaisevat tekijät, jotka voivat jäädä piiloon odotusten taakse aitoista positiivisista tunteista työpaikalla (Cumming & Wong, 2018, s. 528.)

Tiedostin myös haluni lähteä tekemään kehittämispainotteista työtä. Vaikka aiheen tutkiminenkin kiinnostaa, niin koin että ammattikorkeakoulun ylemmän tutkinnon opinnäytetyö mahdollistaa erinomaisesti juuri työyhteisölähtöisen kehittämisen.

9.3 Videoiden tuotanto

Animaation ja videon työstämistä helpotti aiemmin Sosionomi AMK tutkinnossa tekemäni opinnäytetyö, jonka toteutin niin ikään produktiona ja animaationa. (Brunila, 2020). Animaation laadun varmistamiseksi etsin lisätietoa hyvän animaation tekemisestä useilta verkkosivuilta, kuten Kaikki kuvaa (Haglund Oy, i.a) ja Roihukino (Roihukino, 2023).

Videoita tuotin neljä. Ennen kuvaamista työstin käsikirjoituksen, joka muutti jonkin verran muotoaan kuvaamisen edetessä. Myös ensimmäisen videon arvioinnin perusteella selkeytin pieniä osia videosta. Ensimmäisen videon esimerkki käsikirjoitus liitteenä (Liite 6.)

Legohahmojen koko ja ulkonäkö, rekvisiitta sekä valkoinen tausta valittiin harkiten animaation visuaalisen selkeyden vuoksi. Valaiseminen oli helpompaa valkoiselle taustalle.

Animaatiossa käytin taustalla musiikkia ja kerronta toteutettiin tekstein sekä puheella saavutettavuuden takaamiseksi. Lähteinä hyödynsin Kuulu-sivuston ohjeistusta (Muurinen, i.a. -a) (Korkala, i.a. -b) sekä iMovie-oppaita YouTubesta.

9.4 Videoiden sisältö

Ensimmäisen videon aiheena on johdanto ja tunnetaidot, toisessa videossa esitellään vahvuustaidot, kolmannessa läsnäolotaidot ja neljännessä vuorovaikutustaidot.

Jokaisessa videossa on neljä lyhyttä osaa. Aluksi esittelen kuvin ja animaation keinoin yhden laaja-alaisen hyvinvointitaidon liittäen sen teoriaan. Toiseksi peilaan kyseistä hyvinvointitaitoa vasun ja eopsin sisältöihin animaatiolla ja kuvin. Kolmanneksi videoissa on lasten haastattelujen tuotos kuvattuna, eli ”Lasten suusta” osio. Neljäs osa on ”Pohdintaa” osuus, jossa esitetään kysymyksiä edellisten osioiden perusteella tiimiin pohdittavaksi. ”Pohdintaa” osuudella pyrin herättämään pohdintaa kasvattajan omasta näkökulmasta ja ajatuksista suhteessa omaan, työyhteisön ja oppimisympäristön hyvinvointiin. ”Pohdintaa” osuuskien kysymykset voi tulostaa ensimmäisessä videossa olevan linkin tai QR koodin kautta.

Linkki tulostettaviin ”pohdintaa” osuuksiin: https://docs.google.com/document/d/1PJk9ZtH0daTb9onxXj_fKVSy74616Qq1GLh3N5HWRUI/edit?usp=sharing

Opinnäytetyön videoiden lopussa esitettävät kysymykset on tarkoitettu pohdinnan tueksi. Kysymyksien avulla on tarkoitus avata keskusteluyhteyksiä ja tukea dialogisuutta tiimissä, jonka kautta tiimin jäsenet tulisivat kuulluiksi ja yhdessä pohtien etsisivät tiimin voimavaroja, vahvuuksia ja toimintamalleja.

Linkki arvioituun videoon ”Johdanto ja tunnetaidot”:

<https://drive.google.com/file/d/1rVvtmz5AH8vXc3JbWA2925GWJ5qsLfQW/view?usp=sharing>

Linkki videoon ”Vahvuustaidot”

https://drive.google.com/file/d/1-hM_f7cYtnaCbUd60QGsmGJycZN3syle/view?usp=sharing

Linkki videoon "Läsnäolotaidot"

https://drive.google.com/file/d/1m7nt6crzvO86hTyfFrH7663qor-qwgc44/view?usp=drive_link

Linkki videoon "Vuorovaikutustaidot"

https://drive.google.com/file/d/1-hM_f7cYtnaC-bUd60QGsMGJycZN3syle/view?usp=drive_link

9.5 Lasten haastattelut "Lasten suusta" osioon

Lapset valikoituivat haastatteluihin ensinnäkin oman suostumuksensa perusteella sekä riittävän suomen kielen tason perusteella, jotta he varmasti kykenivät ymmärtämään haastattelujen sisällön. Haastatteluja suunnitellessani ja tehdesäni pidin mielessäni Yhdistyneiden kansakuntien 2009 julkaisemat lasten kanssa työskentelyn parhaat periaatteet. Näitä ovat tiivistetysti informatiivisuus ja läpinäkyvyys, kunnioittavuus, vapaaehtoisuus, lapsiystävällisyys, relevanttius, inklusiivisuus, koulutuksella tukeminen, turvallisuus ja riskeille sensitiivisyys sekä vastuullisuus. (Kallinen ja Pirskanen, 2022. Luku: Valmistautumista ohjaavat periaatteet ja tutkija tausta.)

Haastattelin ja kuvasin lapsia itse. Varhaiskasvatuksen opettajana katson olevani osaava ja ammattilainen lasten kanssa keskusteltaessa. Pysin luomaan luotettavan ja lämpimän ilmapiirin, jossa lasten oli helppo pohtia aiheita omalla tyylillään. Tunnen lasten oppimisympäristön ja haastattelin lapsia heille tutuista asioista. Otin huomioon lasten ikätason ja pyrin lähestymään heitä sen vaatimalla tavalla. Kallisen ja Pirskasen (2022) mukaan haastattelijalla voi osoittaa, että lasten ja nuorten antama tieto on merkittävää ja heidän taitonsa ja kyvyt huomioidaan haastatteluissa. Lapsiystävällisyys on tärkeä ulottuvuus haastattelutilanteessa ja vaatii haastateltavan yksilöllistä huomiointia. (Kallinen ja Pirskanen, 2022, Luku: Valmistautumista ohjaavat periaatteet ja tutkijan tausta).

Haastattelujen kuvausmateriaali editoitiin videoihin, jonka jälkeen kaikki materiaali poistettiin kuvaus- ja editointilaitteilta.

Lasten haastatteluihin oli olemassa runko, joka käsitti videoiden aiheet. (Liite 5.) Haastattelut muotoutuivat kuitenkin nopeasti lasten kerronnaksi positiivisen pedagogiikan menetelmistä. Varsinaisten haastattelukysymysten esittäminen ja niihin vastaaminen ei onnistunut. Lapset eivät pysyneet varsinaisessa aiheessa niiden ollessa liian yksityiskohtaista. Vastaukset lähtivät rönsyilemään, eivätkä lopulta vastanneet kysymykseen lainkaan. Lapset tuntuivat kuitenkin olevan innoissaan haastattelusta ja kuvaamisesta. Päätin että he saavat tehdä asian omalla tavallaan ja ns. omalla äänellään ja myös kasvoillaan sekä heitä sillä hetkellä kiinnostaneen pehmolelun kanssa.

Jotta voitaisiin ymmärtää, miten lapsi jäsentää maailmaansa ja mitkä asiat ovat hänelle merkityksellisiä kvalitatiivisen haastattelun avulla, on ensisijaisen tärkeää, että lapsella on tilaa käyttää omaa kieltään haastattelussa. Lapsen kieli tulisi olla haastattelun keskeinen elementti, ja sen tavoittamisen merkitystä ei voi liikaa korostaa. Tämä edellyttää haastattelijalta kuuntelemista ja kykyä tunnistaa, miten lapsi ilmaisee itseään. Käytännössä tämä tarkoittaa myös lapsen kehitystason huomioimista haastattelutilanteessa. (Ruusuvuori & Tiittula, 2005, luku Lapsen ja aikuisen valtaero.)

Lopulta haastattelut muotoituivat niin, että minä haastattelijana pyysin lapsia kertomaan omin sanoin kyseisestä menetelmästä ja myös näyttämään, miten menetelmä toimi käytännössä. Tämä toimi jo paljon paremmin ja videoita editoimalla sain hyviä kokonaisuuksia käytettäväksi. Lapset saivat itse katsella videot ja hyväksyä ne käyttöön.

10 TOTEUTUKSEN ARVIOINTI

10.1 Videoiden arviointi

Arvioinnin helpottamiseksi arvioijille, ja saadakseni mahdollisimman monta arviota, päätin että vain yksi video arvioidaan. Videoksi valikoitui ensimmäinen video, joka on kestoltaan pisin. Se sisältää sekä johdannon kaikkiin videoihin että tunnetaidot osion.

Julkaisin videon arviointiin marraskuussa 2023 työyhteisössäni. Rajasin arvioinnin neljään varhaiskasvatuksen tiimiin. Kaksi tiimiä edustivat 3–5-vuotiaiden lasten ryhmiä, joissa kummassakin toimii kaksi opettajaa ja yksi lastenhoitaja. Kolmas tiimi tuli esiopetusryhmästä, jossa on kaksi opettajaa, lastenhoitaja sekä ryhmäkohtainen avustaja. Neljäs tiimi oli johtotiimi, johon kuuluu yksikön johtaja, varajohtaja, laaja-alainen varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja yksikkökohtainen sosionomi.

Kuten esimerkiksi Snäll (1997), kokosin haastatteluryhmät mahdollisimman erilaisista ryhmistä ja samalla ajatellen ryhmien luonnollisuutta omina ja yhdessä työtä tekevinä tiimeinään. (Hirsjärvi & Hurme, 2022, 5.3. Yksilö- vai ryhmähaastattelu.) Jokainen haastateltava tiimi oli työskennellyt yhdessä lähes koko toimintakauden samassa lapsiryhmässä.

Olin itse mukana arviotilanteessa. Katsoimme ensin videon, jonka jälkeen osallistujat kävivät läpi pohdintaa osuuden. Tässä toimin kevyesti fasilitoiden. Olin myös tulostanut pohdintaa osuuden valmiiksi osallistujille. Videon katsomiselle, pohdinnalle ja haastattelulle oli varattu aikaa koko tiimin kokoontumisaika eli n. 75 minuuttia.

Arviointi suoritettiin heti videon katsomisen ja pohdintaosuuden jälkeen ryhmähaastattelun muodossa. Haastattelukysymykset (Liite 6.) olivat avoimia ja mahdollistivat keskustelun aiheesta. Haastattelut nauhoitin puhelimen nauhurilla,

josta poistin ne purkamisen jälkeen. Kysyin ja sain luvat nauhoitukseen ennen haastattelua.

Koska positiivisen pedagogiikan ja hyvinvointiopetuksen taitojen omaksuminen vaatii aikaa ja perehtymistä, arviointi kohdistui videotuotannon sisällön selkeyteen, visuaalisuuteen, ja omaksuttavuuteen. Arvioitiin myös sitä, toivatko videot uutta tietoa ja tuntuiko aihe tärkeältä omassa työympäristössä. Jatkoarviointina myöhemmin, tämän opinnäyteyön ulkopuolella, on mahdollista arvioida lisäksi videoiden käyttömahdollisuuksia ja vaikuttavuutta pidemmällä aikavälillä. Arvioinnin toteutin niin, että arviointitulosten perusteella videota voitiin kehittää vielä opinnäytetyötä tehtäessä.

10.2 Palaute videosta

Palaute videosta oli poikkeuksetta positiivista. Osallistujat kokivat, että video on tarpeellinen ja että tunnetaidoista puhuminen on erittäin tärkeää työyhteisössä. Erityisen hyödylliseksi koettiin, että videot oli suunnattu nimenomaan kasvattajien hyvinvointiin, koska se vaikuttaa suoraan lasten hyvinvointiin. Videot koettiin selkeiksi ja helposti seurattaviksi. Myös fasilitointi koettiin helpottavaksi, koska mukana oli joku viemässä keskustelua eteenpäin. Osallistujat eivät osanneet arvioida olisiko pohdintaosio ollut yhtä helposti omaksuttava, mikäli tiimi olisi ollut keskenään, ilman minua. Johtoryhmän jäsenet kokivat, että video voisi toimia hyvin apuvälineenä keskusteluissa tiimien ja alaisten kanssa.

Mielenkiintoista oli, että erityisesti negatiivisista tunteista puhuminen koettiin jopa miellyttäväksi. Palautteen mukaan se, että sai ikään kuin luvan sanoa ja kertoa myös hankalilta tuntuvat tilanteet ja tunteet, oli vapauttavaa. Koettiin että kasvatusalalla on hyvin vaikeaa myöntää tuntevansa negatiivisia tunteita ja puhua niistä. Samasta asiasta puhuu myös Ahonen (2023, s. 109–110.) Hänen mukaansa vaikeiden tunteiden käsittelyä vältetään joskus siksi, että tunnetaidot nähdään yksityisiksi asioiksi. Kuitenkin varhaiskasvatuksessa olisi tärkeää puhua tunteista avoimesti, sillä tämä edistää toimintakulttuurin kehittymistä ja positiivista tunneilmapiiriä lapsiryhmässä

Palautetta videoiden parantamiseksi tuli hyvin vähän. Totesimme yhdessä, että puhe voisi olla ihan vähän hitaampi. Osallistujat odottavat mielenkiinnolla seuraavia videoita. Parasta arvioitsijoista tuntui olevan keskustelu videon katsomisen jälkeen. Videon lopussa oleva pohdintaa osuus koettiin hyödylliseksi keskustelun aloittamisen ja viriämisen kannalta. Yksi osallistuja toivoi, että videon lopuksi olisi vielä koonti videon sisällöistä, esim. "tärkeää" otsikolla.

Saavutettavuutta pidettiin myös hyvänä asiana, eli että videossa oli sekä tekstitys että ääneen kerronta. Videoiden animaatio-osuutta ja dublohahmoja pidettiin aiheeseen sopivana ja keventävänä asiana. Myös sitä, että video oli riittävän lyhyt, kiiteltiin. Haastateltavien mukaan sen voi siis katsoa hyvinkin osana yhtä tiimikokousta.

10.3 Itsearviointi

Oli hyödyllistä olla mukana videoiden katsomisessa ja arvioinnissa. Näin sain lisätietoa katsojien ilmeistä ja reaktioita. Pystyin myös viemään "pohdintaa" osuutta jäsennellysti eteenpäin ja osallistujien keskustelu ei lähtenyt karkailemaan, mikä voi helposti tapahtua, kun keskustellaan tunteista ja tunnetaidoista. Fasilitoidessa koin myös, että tiimin kaikki jäsenet saivat pohdinnassa äänensä kuuluviin. Keskustelu ja pohdinta eteni luontevasti puheenvuoroina vuorotellen. Sitä saisivatko kaikki osallistujat yhtäläisesti puheenvuoroja pohdintaa osuudessa ilman fasilitointia, voidaan arvioida jatkossa tämän opinnäytetyön ulkopuolella.

Jäin pohtimaan toimisiko video yhtä hyvin ilman läsnäoloani videon sisältöjen tuntijana ja "pohdintaa" osuuden luojana ja sitä vaikuttiko läsnäolonni ja oma innokkuuteni "pohdintaa" osuuden keskustelun sujuvuuteen. Tämän selvittäminen vaatisi lisäarvioita pohdintakeskusteluista, joissa en ole itse mukana.

"Pohdintaa" osuudesta päätin poistaa ensimmäisen virkkeen "Pohtikaa ensin mitä kaikkia sanalistan tunteita tunnistat tuntevasi työpäivien aikana". Huomasin

tämän häiritsevän seuraavaa kohtaa ja koin sen turhana, vaikkei siitä varsinaista palautetta tullutkaan. Tuntui toimivammalta lähteä suoraan pohtimaan ensin negatiivisia tunteita ja sitten positiivisia tunteita. Muita muutoksia en arvioinnin jälkeen lähtenyt ensimmäiseen videoon tekemään.

Seuraavien kolmen videon äänityksissä käytin palautteen ansiosta hieman selkeämpää ja hitaampaa puhetta.

Pohdintakeskustelut tiimien kanssa arviointitilanteessa vahvistivat käsitystäni siitä, että tunnetaitojen opettelu ja tukeminen ovat olennainen osa varhaiskasvatusta ja esiopetusta. Varhaiskasvatussuunnitelman ja esiopetussuunnitelman perusteissa tunnetaitoja korostetaan, ja niiden kehittämistä pidetään lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen kulmakivenä. Kasvattajina ja opettajina meillä on merkittävä vastuu olla näiden taitojen opettajina ja mallina lapsille. Omat tunnetaitomme ja kykymme kohdata tunteet rakentavasti vaikuttavat suoraan kykymme tukea lasten emotionaalista kasvua. Opettajan oma hyvinvointi on keskeinen tekijä lasten hyvinvoinnin edistämässä, koska hyvinvointitaidot siirtyvät ja vahvistuvat pääasiassa esimerkin kautta. (Avola & Pentikäinen, 2019, s. 33). Tämän vuoksi on välttämätöntä, että kiinnitämme jatkuvasti huomiota omaan hyvinvointiimme ja kehitämme omia tunnetaitojamme.

Tiimipalautteessa kävi ilmi tarve keskustella avoimesti kaikenlaisten tunteiden kirjosta, mikä herätti ajatuksen siitä, että myös negatiivisten tunteiden käsittelyä pitäisi tuoda enemmän esille ja käsitellä osana ammatillista vuorovaikutusta. Keskustelujen käynnistäminen ja ohjaaminen negatiivisten tunteiden ympärillä vaatii herkkyyttä ja kykyä luoda turvallinen keskusteluympäristö, joka puolestaan on tärkeää tiimin hyvinvoinnin ja toimivuuden kannalta.

Kaikkiaan olen hyvin tyytyväinen arviointitilanteisiin ja arvioihin. Koin että olen tärkeän asian äärellä ja kehittämässä jotain, mikä voi olla vaikuttavaa ja merkittävää varhaiskasvatuksen tiimille ja kasvattajille.

11 ETIIKKA JA LUOTETTAVUUS

11.1 Kehittämispainotteisen opinnäytetyön tekeminen

Vaikka opinnäytetyöni on kehittämispainotteinen, olen perehtynyt laadullisen tutkimuksen eettisiin ja luotettavuuden määritelmiin. Tämä auttaa minua pohtimaan eettisiä ja luotettavuuteen liittyviä kysymyksiä koko opinnäytetyöprosessin ajan.

”Tutkija kunnioittaa tutkittavien henkilöiden ihmisarvoa ja määräämisoikeutta” (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2019, s. 7). Eettiset kysymykset ovat olleet läsnä heti opinnäytetyöni alusta asti. Koska opinnäytetyöni on kehittämispainotteinen, mukana ovat alusta asti olleet lapset. Se tuo työlle realistista tuntumaa ja näyttää että lapset voivat olla, ja tuleekin olla osa varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen suunnittelua, arviointia ja toteutusta. (Vasu, 2022, s. 72; Eops, 2017, s. 9.) Samaan aikaan tämä tuo vahvasti esiin myös lapsen oikeudet osallisena kehittämistyöhön. Itse osallistuminen on oikeus, mutta myös osallistumisesta kieltäytyminen. Lasten ja nuorten näkemykset yhteiskunnallisesta todellisuudesta ovat tärkeitä ja niiden tulisi tulla esiin ilman aikuisten suodattimia.

”Alaikäiselle annetaan tietoa tutkimuksesta tavalla, jonka hän pystyy ymmärtämään” (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2019, s. 9). Opinnäytetyöni tuotannossa esiintyy lapsia omalla persoonallaan ja äänellään. Lupa lasten kuvaamiseen ja tuotannon julkistamiseen on kysytty kirjallisesti huoltajilta. Myös lasten halukkuus ja lupa on kysytty. Halukkaat lapset saivat osallistua videoiden haastatteluosuuksiin.

Koska kehittämistyö käsittelee omaa työtäni ja alaani, olen pyrkinyt pitämään mielessä oman vahvan asenteeni ja mielipiteeni suhteessa varhaiskasvatukseen, esiopetukseen ja sen yhteiskunnalliseen tilaan. Tiimien ryhmähaastatteluissa pyrin mahdollisimman neutraaliin asenteeseen haastattelijana. Kehittämistyön edessä olen säännöllisesti pyrkinyt kriittisen pohdintaan käsitellessäni sekä teoriatieta, että tehdessäni haastatteluja sekä videoita.

11.2 Lasten haastattelut

Lapsi nähdään aikuisten näkökulmasta pääasiassa kasvatuksen, suojelun ja huolenpidon kohteena, mikä edellyttää aikuisen vallitsevaa asemaa lapsen elämässä. Tämä valtasuhde ilmenee myös tutkimushaastatteluissa, mutta se ei rajoitu vain haastattelijan toimintaan. Myös lasten näkökulmasta aikuisen valta ja kontrolli ovat osa heidän arkeaan. Lapsi tuo esiin aikuisen ja oman epätasa-arvon haastattelutilanteessa, ja tämä epätasa-arvo on lähtökohta, josta käsin lapsi keskustelee aikuisen kanssa. (Alasuutari, 2005, luku Lapsen ja aikuisen valtaero.) Lapsia haastatellessa minun tuli pohtia omaa asemaani opettajana suhteessa lapsiin. Myös Nesporin (1998) mukaan haastattelutilanteessa tulee antaa myös lapsille valtaa päättää keskustelun aiheista ja tavoista. Tavoitteena on välttää tilanteita, joissa lapset näkevät aikuisen haastattelijan opettajana, jolle heidän tulee antaa oikeat vastaukset. (Kiili, 2006, s. 54).

Lasten ja nuorten näkemykset yhteiskunnallisesta todellisuudesta ovat tärkeitä ja niiden tulisi tulla esiin ilman aikuisten suodattimia. (Ojala, 2011, s. 5). Pyrin mahdollisimman vähän vaikuttamaan haastattelujen kulkuun kysymysten asettelulla. Lapset saivat kertoa ajatuksistaan vapaasti ja editoinnissa kiinnitettiin tarkasti huomiota lapsen näkemyksen esiin tulemiseen.

Kehittämistyön tekijänä ja opettajana minun tuli tunnistaa kaksoisrooli ja olla tarkkana, etten johdattele lapsia haluamaani suuntaan. Haastattelut suoritettiin rauhallisessa ympäristössä leikinomaisesti viikonloppuna päiväkodin tiloissa. Mitään painetta tai suoriutumisenpelkoa en halunnut aiheutuvan. Kuvaus tapahtui niin, että lapsi tiesi kuvauksen olevan käynnissä, mutta myös niin, että keskusteluyhteys oli luonteva.

Lapset esiintyvät videoilla omalla etunimellään. Koen että asiayhteys ei vaadi täydellistä lapsen identiteetin hämärtämistä. YK:n lapsen oikeuksien sopimus nostaa esiin, että lapsen perusoikeuksiin kuuluu oikeus nimeen ja niemeä tulisi aina käyttää, jos se ei vahingoita häntä. (Ojala, 2011, s. 10). Haastatteluissa lapset esittelivät esiopetuksessa käytettyjä positiivisen pedagogiikan menetelmiä ja omia kokemuksiaan niistä. Lapsia oli vaikeaa kuvata niin ettei kasvoja näkyisi ja

toisaalta osa kerronnasta olisi jäänyt vajaaksi, sillä lasten eleet ja ilmeet ovat iso osa kerrontaa. Aiheet eivät mielestäni olleet niin henkilökohtaisia, että lasten yksityisyys siitä kärsisi. Haastateltavat lapset ja heidän huoltajansa olivat tietoisia haastattelun aiheista. Vanhemmat saivat lopullisen videon nähdäkseen ennen julkistamista. Julkaistuista videoista poistettiin kommentointimahdollisuus mahdollisen lapsiin kohdistuvan kommentoinnin ehkäisemiseksi. Videoiden lopussa näkyvät yhteystiedot, jolloin kysymykset ja kommentointi voidaan kohdistaa suoraan videoiden tuottajalle.

Tiedostin että lasten kanssa toimiessa tilanteet elävät ja haastattelut tehtiin lapsen rytmii ja jaksamista kunnioittaen. Osaksi tämän vuoksi teimme haastattelut viikonloppuna ja päivällä, jotta vireystila olisi paras mahdollinen ja lapsen turhaa kuormittumista ei tapahtuisi. Lapsi saattoi koska vain halutessaan vetäytyä haastattelusta. Kuvauksissa käytettiin telinettä, jolloin ulkopuolisia henkilöitä ei tilanteessa tarvittu ja tilanne pysyi luontevampana.

11.3 Tiimien haastattelut

Päädyttyäni arvioimaan videon haastatteluilla tiimikokouksessa heti videoiden katsomisen ja pohdinnan jälkeen, pohdin paljon omaa osuuttani haastatteluissa ja rooliani haastattelijana. Roolini videon tuottajana ja opinnäytetyön tekijänä suhteessa työyhteisöni tiimeihin videoiden arvioijana arvelutti. Pohdin, saisinko riittävän rehellistä palautetta ja pysyykö tilanne luontevana ja luotettavana. Eskolan ym. (2018) mukaan haastattelun aiheen ja henkilökohtaisuuden perusteella jokaisen tutkijan on määriteltävä omat rajansa siinä, miten hän kohtaa haastateltavan ja kuinka paljon hän paljastaa itsestään haastattelutilanteessa. Haastattelijan osallistuminen ei ole haitallista, vaan aktiivinen rooli on jopa suositeltavaa. Kun haastattelijaa reagoi haastateltavan puheeseen esimerkiksi nyökkäämällä ja osoittaa kuuntelevansa, tilanne tuntuu luontevammalta ja miellyttävämmältä. Eläytyminen myös rohkaisee haastateltavaa ilmaisemaan vapaammin omia kokemuksiaan. (Eskola ym. 2018, Teemahaastattelu.)

11.4 Luotettavuus

Opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa varteenotettava ja uskottava tuotos, joka hyödyttää varhaiskasvatusta ja esiopetusta laaja-alaisesti. Teoreettista viitekehystä on juuri luotettavuuden vuoksi työstetty syvällisesti ja useaan kertaan. ”Ilman teoriaa on vaikea saavuttaa syvällistä ymmärrystä, ja ilman syvällistä ymmärrystä toiminnasta tulee helposti päälle liimattua ja keinotekoisia. Sellainen toiminta ei yleensä ole kovin pitkäaikaista eikä tuota pysyviä tuloksia, saati sitouta tekijäänsä” (Leskisenoja, 2019, s. 13.) Leskisenojan mukaan tällä hetkellä suuri osa opetus- ja kasvatushenkilöstöstä tekee hyvinvointityötä automaatiolla, ajattelematta selkeitä päämääriä ja niiden saavuttamiseen perustuvaa arviointia. Hyvinvointityöhön saadaan aivan uudenlaista ryhtiä, kun se perustuu teoriaan. (Leskisenoja, 2019, s. 63.) Luotettavuuden lisäämiseksi linkitän kuvaamani omat kokemukseni ja videoilla esittelemäni toimintamenetelmät teoriaan.

Olen rajannut opinnäytetyöni käsittelemään neljää laaja-alaisen hyvinvoinnin osa-aluetta, jotta kykenisin mahdollisimman syvällisesti käymään läpi ja pohtimaan teoreettista viitekehystä, sekä tuottamaan ja arvioimaan tuotosta opiskeleluun varatun ajan puitteissa. Luotettavan laadullisen tutkimuksen perustana on riittävä aika tutkimuksen tekemiseen. (Tuomi ja Sarajärvi, 2018, luku: Luotettavuuden parantamiseen liittyviä tekijöitä).

Tutkimusprosessin julkisuus on myös tärkeä osa luotettavuuden parantamista. Tämä tarkoittaa, että tutkimusprosessi arvioidaan niin tutkijakollegoilta kuin tiedonantajilta ja tulokset esitetään aineiston koskeville henkilöille. Nämä tekijät auttavat parantamaan tutkimuksen luotettavuutta. (Tuomi ja Sarajärvi, 2018, luku: Luotettavuuden parantamiseen liittyviä tekijöitä). Opinnäytetyön vaiheet ovat haastatteluihin osallistuvien lasten huoltajille koko ajan saatavilla ja he ovat tietoisia opinnäytetyön niistä vaiheista, joissa heidän lapsensa ovat osallisina. Huoltajat saavat halutessaan luettavakseen opinnäytetyön suunnitelman sekä valmiin haastattelun katsottavakseen ennen julkistamista. Haastattelurunko on etukäteen vanhemmille esitelty. Opinnäytetyöni vaiheet ovat samalla tavalla myös työyhteisössäni läpinäkyvä. Esihenkilölläni ja koko työyhteisölläni on mahdollisuus

tutustua opinnäytetyöni suunnitelmaan, ja prosessin etenemiseen ja kerron siitä säännöllisesti työyhteisön yhteisissä kokouksissa.

Haastattelurunko (Liite 2.) on koottu tuntien lasten oppimisympäristö ja erilaisten menetelmien käyttö ryhmässä. Näin ollen kysymykset on voitu asettaa koskemaan juuri niitä menetelmiä, joita ryhmässä käytetään. Tällä on tarkoitus helpottaa lasta vastaamaan kysymyksiin.

Jotta opinnäytetyön tuotos olisi varteenotettava ja hyödyllinen, pyrin tietoisesti tuottamaan videoita niin, että ne olisivat helposti omaksuttavia, vaikkei tietäisi positiivisesta pedagogiikasta tai hyvinvointiopetuksesta mitään. Tiedostan varhaiskasvatuksen henkilökunnan moninaisuuden ja eri koulutustaustat ja näkökulmat varhaiskasvatukseen.

Olen pohtinut paljon myös havaittavissa olevaa varauksellisuutta positiivista pedagogiikkaa kohtaan, ja joskus sen oletetaan edustavan pelkkää perusteetonta optimismia. Kuten kaikki tieteenalat, myös positiivinen psykologia on kohdannut kritiikkiä koko sen historian ajan, erityisesti ihmistieteiden kentässä, joka on tunnetusti monitahoinen.

Siitä huolimatta positiivisen psykologian ja pedagogiikan alalla on tehty useita kymmeniä tuhansia vankkoja tieteellisiä tutkimuksia. Näiden tutkimusten tuloksena on kehitetty menetelmiä hyvinvoinnin edistämiseen, jotka ovat perusteellisen tutkittuja ja kokeiltuja. (Avola & Pentikäinen, 2019, s. 37.)

Haluan muistuttaa aina, että positiivinen psykologia tai pedagogiikka eivät pyri millään muotoa sivuuttamaan elämän stressaavia tai epämiellyttäviä aspekteja. Tavoitteena ei ole myöskään luoda harhaista optimismia tai nähdä maailmaa pelkästään positiivisessa valossa, mikä saattaa sen nimen perusteella vaikuttaa ensi kuulemalta.

Pohdin myös omaa rooliani kehittämistyön edetessä. Työskenneltyäni jo vuosia positiivisen pedagogiikan työotteella ja sen puolestapuhujana, pyrin pohtimaan aihetta useasta eri näkökulmasta sekä jättämään myös kritiikille sijaa. Tiedostan

oman näkökulmani ja uskomukseni positiivisen pedagogiikan menetelmien toimivuuden hyvinvoinnin vahvistajana.

12 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

12.1 Opinnäytetyön hyödynnettävyys

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa neljä lyhyttä videota varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kasvattajien käyttöön, jotka perustuvat positiivisen pedagogiikan ja laaja-alaisten hyvinvointitaitojen teoriaan.

Kehittämistehtävän pohjalta voidaan päätellä, että opinnäytetyössäni käsitellyt positiivisen pedagogiikan ja laaja-alaisten hyvinvointitaitojen teoriaan perustuvat videot voivat olla tehokas tapa vahvistaa varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilökunnan hyvinvointia ja siten myös lasten hyvinvointia. Videoiden avulla työntekijöitä rohkaistaan ja motivoidaan hyvinvointinsa ylläpitämiseen ja parantamiseen, mikä puolestaan parantaa työyhteisön ilmapiiriä ja mahdollistaa paremman oppimisen ja kasvun lapsille.

Tavoitteeni toteutuivat, sillä tuotin neljä lyhyttä videota, jotka arvioiden perusteella voivat tukea varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilöstön hyvinvointia positiivisen pedagogiikan menetelmin. Videot sisältävät käytännön esimerkkejä ja pohdintakysymyksiä, jotka auttavat kasvattajia soveltamaan opittuja taitoja työssään. Arvioin toteutusta saamani palautteen perusteella, joka oli poikkeuksetta positiivista. Osallistujat kokivat, että videot olivat selkeitä ja helposti seurattavia, ja että niiden sisältö oli tarpeellinen ja hyödyllinen. Videoiden avulla he voivat paremmin ymmärtää positiivisen pedagogiikan ja laaja-alaisten hyvinvointitaitojen merkityksen ja soveltaa niitä omassa työssään.

Teoreettiset lähtökohdat, kuten varhaiskasvatussuunnitelma ja esiopetussuunnitelma, ovat olleet keskeisiä opinnäytetyössäni. Videot tukevat vasun ja eopsin

tavoitteiden toteuttamista varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa ja tarjoavat käytännön menetelmiä niiden saavuttamiseksi.

Opinnäytetyöni voi olla merkittävä oman ammattialani kompetenssien kehittymisen kannalta, sillä se tuottaa ja vahvistaa ammatillista osaamista varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilökunnalle. Videot auttavat kasvattajia ymmärtämään positiivisen pedagogiikan ja laaja-alaisten hyvinvointitaitojen merkityksen ja soveltamaan niitä omassa työssään, mikä puolestaan parantaa lasten hyvinvointia ja oppimista.

Ehdotuksia jatkotutkimukseksi, kehittämishankkeiksi, uusiksi tuotteiksi ja palveluiksi voivat olla esimerkiksi videoiden laajempi jakelu ja käyttöönotto varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilökunnan koulutuksessa ja kehittämisessä.

Jatkossa voin käyttää videoita sekä kehittää niiden käyttötarkoituksia. Espoo lisää koko ajan varhaiskasvatusyksiköihin kehittäjäopettajia, varhaiskasvatussuunnitelman asiantuntijoita sekä apulaisjohtajia. Näihin tehtäviin tulen itsekin lähitulevaisuudessa hakemaan. Uudet vakanssit tarvitsevat uusia käyttökelpoisia ja tutkimukseen perustuvia työkaluja.

Näen videosarjan myös mahdollisena koulutusmateriaalina esimiehille. Videon palautteen mukaan tiimin ulkopuolista fasilitaattoria pidettiin toimivana ja hyvänä asiana. Voisin itse olla kouluttamassa videoiden sisältöjä sekä käyttöä esimiehille. Oma esimieheni pyysi luvan käyttää videota tukena eräässä tiimikokouksessa ja koki sen erittäin hyödylliseksi sekä aiheensa, että varsinkin ”pohdintaa” osuuden vuoksi.

Nähdäkseni videosarja voisi toimia myös toimivana koulutusmateriaalina kasvatuksen alan opiskelijoille. Positiivinen pedagogiikka keskittyy hyvän huomaamiseen ja siihen perustuvaan valmentavaan työotteeseen. Tämän asenteen omaksuminen vaatii uskomusten muutosta ja jatkuvaa tietoista harjoittelua, jotta hyvän tunnistaminen muuttuu automaattiseksi. (Avola & Pentikäinen, 2019, s. 24.) Mitä aikaisemmin positiivisen pedagogiikan työotteen löytää ja oppii, sen paremmin hyvinvointia voi myös viedä eteenpäin ja opettaa lapsille ja perheille.

Pitkän aikavälin vaikutusten osalta olisi olennaista jatkaa tutkimusta videosarjan käyttöönoton jälkeisistä vaikutuksista kasvattajien käytäntöihin ja lasten hyvinvointiin. Tulevaisuudessa olisi arvokasta tutkia, miten videoiden antamat oivallukset säilyvät ja miten ne vaikuttavat lasten kehitykseen ja hyvinvointiin pidemmällä tähtäimellä.

Tämän opinnäytetyön puitteissa arviointi rajattiin vain yhteen videoon ja arviointi tehtiin vain yhdessä varhaiskasvatuksen yksikössä. Olisi hyödyllistä laajentaa arviointia useampaan yksiköön ja kehittää tuotosta edelleen. Olisi olennaista myös pohtia ja selventää, kuinka videoiden sisältämät opit voidaan tehokkaasti integroida kasvattajien päivittäiseen työhön ja varhaiskasvatuksen käytäntöihin.

12.2 Asiantuntijuuteni kehittyminen

Opinnäytetyömatka on ollut kiinnostava. Itselleni koko tutkinnon tärkein ja vaikuttavin osa on ollut opinnäytetyön tekeminen. Koen että olen onnistunut kehittämään hyödyllisen tukityökalun varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen.

Mitä pidemmälle opinnäytetyön prosessi eteni, sitä syvemmälle aiheeseen pääsin. Parasta oli aiheen selkiytyminen pikkuhiljaa tiedon lisääntyessä. Samalla kykenin peilaamaan tätä tietoa vuosien työkokemukseeni alalla. Olemassa oleva ja kokemuksen tuoma käsitykseni hyvinvoinnin vahvistamisen tärkeydestä ja siitä että se on mahdollista myös varhaiskasvatuksen tiimeissä, syveni ja pääsin pohtimaan aihetta eri näkökulmista. Pikkuhiljaa pääsin selkeään johtopäätökseen siitä, että juuri nyt oli aika ryhtyä tutkimaan ja kehittämään juuri kasvattajan hyvinvointia. Samalla vahvistui systeemisen ajattelun mukainen ajatus kasvattajan hyvinvoinnin suorasta vaikutuksesta lapseen ja perheeseen.

Kokemukseni myötä on käynyt ilmi, että hyvinvoinnin edistäminen ja ylläpito ovat keskeisiä sekä henkilökohtaisessa elämässä että työelämässä. Hyvinvoinnin ja sen edistämisen menetelmien integroiminen osaksi elämäntapaa ja työtettä voi aluksi tuntua vaivalloiselta, mutta se on investointi, joka kantaa

hedelmää. Hyvinvoiva yksilö heijastaa tyytyväisyyttään ja onnellisuuttaan ympäröivään työyhteisöön, mikä vahvistaa yhteisön kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Vaikka yksilön tai työyhteisön haasteelliset hyvinvointiolosuhteet saattavat vaikeuttaa hyvinvointimenetelmien omaksumista, on tärkeää tunnistaa, että yksittäisen tiimin jäsenen tietoisuus ja osaaminen voivat vaikuttaa merkittävästi koko ryhmän hyvinvointiin. Tästä syystä hyvinvointitaitojen koulutus on ensiarvoisen tärkeää. Pelkkä lyhyt, muutaman tunnin kestävä koulutus ei kuitenkaan riitä, sillä hyvinvointi ja sen edistämiseen tähtäävät menetelmät ovat kestävän kehityksen kannalta välttämättömiä. Käytännön toteutus on usein monimutkaisempaa kuin teoreettinen ymmärrys, mistä syystä aktiivinen pohdinta, keskustelu ja taitojen jatkuva kehittäminen ovat tarpeellisia.

Hyvinvoinnin edistämisen menetelmät, kuten Avola ja Pentikäinen (2019, s. 55) toteavat, edesauttavat laaja-alaisen hyvinvoinnin taitojen karttumista ja tuottavat välitöntä hyvän olon tunnetta. Säännölliset harjoitukset ja menetelmät johtavat usein nopeaan olo paranemiseen, mikä vahvistaa niiden käytön merkitystä hyvinvoinnin ylläpidossa.

Alkuun tavoitteenani oli kehittää ja tuottaa varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilöstölle videoita, joiden avulla heidän olisi helpompi toteuttaa positiivisen pedagogiikan menetelmiä työssään. Perehdyttyäni kirjallisuuteen, pohdittuani opinnäytetyön hyödyllisyyttä ja hyödynnettävyyttä, tulin johtopäätökseen siitä, että kasvattajan tulisi ensin itse voida hyvin kyetäkseen toteuttamaan vasun ja eopsin tavoitteita. Tämä näkökulma nosti ajatuksia myös aiheen muistakin ulottuvuuksista, kuten työssä viihtyminen ja henkilöstön työssä pysyminen. Näin löytyi näkökulma, joka ensisijaisesti lähtee vahvistamaan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilöstön ja tiimien hyvinvointia, joka taas näyttää vaikuttavan suoraan lasten hyvinvointiin. (Ahonen, 2023, s. 18.)

Opinnäytetyön kautta olen päässyt syventymään positiivisen pedagogiikan teorioihin ja menetelmiin sekä niiden soveltamiseen. Lisäksi olen saanut konkreettisen kokemuksen kehittämistyöstä ja projektin hallinnasta. Videosarjan tekninen tuottaminen vaati paljon iMovie sovelluksen, äänittämisen, kuvauksen sekä

tämän kaiken yhteen saattamisen opettelua ja omaksumista. Näitä taitoja tarvitsen myös työssäni varhaiskasvatuksen opettajana, jossa jatkuva kehittäminen ja uusien pedagogisten lähestymistapojen omaksuminen ovat olennainen osa työtäni. Työ on vahvistanut myös projektinhallinnan ja viestinnän taitojani, jotka ovat tärkeitä ammattitaidon kehittämisessä ja työelämässä menestymisessä.

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kentällä meillä on ainutlaatuinen mahdollisuus muokata tulevaisuutta, ei ainoastaan tarjoamalla lapsille vankka perusta oppimiselle, vaan myös rakentamalla hyvinvoinnin ja myönteisen vuorovaikutuksen malleja, jotka säilyvät elinikäisinä taitoina. Tämän opinnäytetyön kautta olen pyrkinyt luomaan työkaluja, jotka auttavat kasvattajia omaksumaan positiivisen pedagogiikan ja laaja-alaisten hyvinvointitaitojen elementtejä, joiden tärkeyttä ei voi liaksi korostaa.

Kasvattajina, päättäjinä ja tutkijoina meillä on velvollisuus ja mahdollisuus tarkastella kriittisesti omia käytäntöjämme, herättää keskustelua hyvinvoinnin ja positiivisten pedagogisten menetelmien merkityksestä ja ottaa rohkeita askeleita niiden sisällyttämiseksi työhömmme. Meidän tulee jatkuvasti hakea keinoja, jotka eivät ainoastaan vastaa hetken tarpeisiin, vaan myös edistävät kestävästä hyvinvointia ja oppimista.

Tämän kehittämistyön myötä olen vahvistanut asiantuntijuuttani, syventänyt ymmärrystäni positiivisesta pedagogiikasta ja laaja-alaista hyvinvointitaidoista sekä osoittanut, kuinka nämä taidot voidaan integroida käytäntöön työelämän tarpeisiin vastaamiseksi.

Lopuksi toivon, että tämä opinnäytetyö toimii inspiraationa ja käytännön oppaana niille, jotka työskentelevät lasten parissa – että se innostaa meitä kaikkia katsomaan pidemmälle ja pyrkimään korkeammalle kasvatukseen ja hyvinvoinnin kentillä. Meidän on yhdessä jatkettava pyrkimyksiämme kohti entistä merkityksellisempiä ja myönteisiä kasvatusympäristöjä, joissa jokainen lapsi ja kasvattaja voi kukoistaa.

LÄHTEET

- Aaltio, E., Isokuortti, N. (2019). Systemisen lastensuojelun toimintamallin ydinelementit. Kuvaus asiakastason ydinelementeistä, tavoitteista ja toimintamekanismeista. Työpaperi 33/2019.
- Ahonen, L. (2023). Tiimin voima varhaiskasvatuksessa. PS-kustannus.
- Ahonen, L. (2017). *Vasun käyttöopas*. PS – kustannus.
- Ahonen, L. (2015). Varhaiskasvattajan toiminta päiväkodin haastavissa kasvatustilanteissa. Tampereen yliopisto. chrome-extension://efaidnbnmnnibpcajpcgclclefind-mkaj/https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/98158/978-951-44-9971-5.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Avola, P., Pentikäinen, V. (2019). Kukoistava kasvatus - Positiivisen pedagogiikan ja laaja-alaisen hyvinvointiopetuksen käsikirja. Beehappy Publishing.
- Bethere, D., Pavitola, L. & Ulmane-Ozolina, L. (2014). Importance of positive pedagogical relationship in the context of nowadays teacher education. *European scientific journal*, 1. Liepaja university: Latvia. 528–536.
- Brunila, P. (2020) Pedagogisen valokuvaseinän rakentaminen: animaatio varhaiskasvattajille. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2020121127702>
- Cumming, T., Wong, S., Logan, H. (2021). *Early childhood educators' well-being, work environments and 'quality': Possibilities for changing policy and practice*. *Australians Journal of Early Childhood*. Volume 46, Issue 1 Sage Journals. <https://journals.sagepub.com/doi/epub/10.1177/1836939120979064>
- Esiopetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2016:1. Opetushallitus.
- Eskola, J., Lähti J., Vastamäki, J. (2018) Teemahaastattelu: lyhyt selviytymisopas. Teoksessa Valli, R. (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: vinkkejä aloittelevalle tutkijalle*. Ps-kustannus. <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789524515160>
- Furman, B. (2016). Muksuopin lumous. Lyhytterapia instituutti.

- Heikka, J., Fonsen, E., Elo, J., Leinonen, J. (toim.) (2020). *Osallisuuden pedagogiikkaa varhaiskasvatuksessa*. Suomen varhaiskasvatus Ry. Saatavilla <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789528020721>
- Hirsjävi, S., Hurme, H. (2022) Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Gaudeamus. <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789523458123>
- Hujala, E., Turja, L. (2020). Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS- kustannus. <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789524517638>
- Ingriselli, J, Schempp, K. (2019) Childhood Educator Mental Health & Well-Being: A guide to supporting educators. Educating together.
- Kaikki kuvaa. Kamera yhtä tutuksi kuin kynä. Saatavilla 3.5.2020. <http://kaikki-kuvaa.fi/tutoriaalit/animaatio/>
- Kallinen, K., Pirskanen, H. (2022). Lasten ja nuorten tutkimushaastattelu. Gaudeamus Oy.
- Kiili, J. (2006). Lasten osallistumisen voimavarat. Tutkimus Ipanoiden osallistumisesta. Jyväskylän yliopisto.
- Kiiski Kataja, E. Megatrendit 2016. Tulevaisuus tapahtuu nyt. Sitra 2016. https://www.sitra.fi/app/uploads/2017/02/Megatrendit_2016.pdf
- Koivula, M., Siippanen, A., Eerola-Pennanen, P. (2022). Varhaiskasvatus valloittaa. Teoksessa Koivula, M., Siippanen, A., Eerola-Pennanen, P. (toim.), Valloittava varhaiskasvatus: Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia. (s. 9–17). Hansaprint.
- Koivunen, P., Lehtinen, T. (2015). Kasvu kiikarissa – Havainnoinnin käsikirja varhaiskasvattajille. Juva: PS- kustannus.
- Kronqvist, E-L. (2020). Varhaispedagogiikan kehityspsykologinen perusta. Teoksessa Hujala, E & Turja, L. (toim.), *Varhaiskasvatuksen käsikirja* (s. 10-31). PS kustannus ja tekijät.
- Kumpulainen, K., Mikkola, A., Rajala, A., Hilppö, j., Lipponen, L. (2014). Positiivisen pedagogiikan jäljillä. Teoksessa Uusitalo-Malmivaara, L. (toim.) *Positiivisen psykologian voima*.
- Kuulu. Annika Korkala, 23.9.2019. Saatavilla 20.9.2023. <https://www.kuulu.fi/blogi/pohdittavaa-ennen-videtuotannon-tilaamista/>

- Kuulu. Jonna Muurinen. Saatavilla 20.9.2023. <https://www.kuulu.fi/blogi/videon-tekeminen-ilman-ammattilaisvalineita/>
- Lagerström, H., Pösö, T., Rutanen, N., Vehkalahti, K. (toim.) (2021). Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka. Nuorisotutkimusseura Ry. Nuorisotutkimusverkosto.
- Lastensuojelun keskusliitto. Ojala, U. (2011) Opas lasten haastattelijoilla ja kuvaajille. 7.2.2023 chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://journalistiliitto.fi/wp-content/uploads/2017/03/Opas_lasten_haastattelijoille_ja_kuvaajille.pdf
- Leskisenoja, E. (2019). Positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksessa – To- teuta käytännössä. Keuruu: Tekijä ja PS-kustannus.
- Leskisenoja, E. (2017). Positiivisen pedagogiikan työkalupakki. Juva: Tekijä ja PS-kustannus.
- Ndaruhutse, S., Jones, C., Riggall, A. (2019) Why systems thinking is important for the education sector. Information analyses. Education Develop- ment Trust. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefind- mkaj/https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED603263.pdf
- Opetushallitus. (i.a.) Tietoisuusharjoituksia lapsille, nuorille ja aikuisille. Saata- villa 14.1.2023 <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tietoisuus- taitoharjoitteita-lapsille-nuorille-ja-aikuisille>
- Ranta, S. (2023). Näin johdat varhaiskasvatuksen tiimiä. Ps-kustannus.
- Ranta, S. (2021). Positiivinen pedagogiikka suomalaisessa varhaiskasvatuk- sessa ja esiopetuksessa. Lapin yliopisto. chrome-exten- sion://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://lauda.ulap- land.fi/bitstream/handle/10024/64412/Ranta_Samuli_Acta%20elec- tronica%20Universitatis%20Lapponiensis%20283.pdf?se- quence=1&isAllowed=y
- Ranta, S., & Uusiautti, S. (2022). Toimiva tiimityö onnistuneen varhaiskasvatuk- sen perustana. *Kasvatus*, 53(1), 79–85. <https://doi.org/10.33348/kvt.113950>
- Rintakorpi, K. (2018). Varhaiskasvatuksen tallentamisesta kohti pedagogista dokumentointia. Helsinki.

- Rintakorpi, K., Vihmari-Henttonen, E. (2017). Tää on meidän maailma! – Pedagoginen dokumentointi varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Lasten keskus ja Kirjapaja Oy.
- Roihukino. Ohjeita. 2015. Tabletilla ja puhelimella animointi Stop Motion studion avulla. Saatavilla 3.5.2020. <https://www.roihuvuori.fi/roihukino/tabletilla-ja-puhelimella-animointi-stop-motion-studion-avulla/>
- Sajaniemi, N., Suhonen, E., Nislin, M., Mäkelä J. (2019). Stressin säätely – Kehityksen, vuorovaikutuksen ja oppimisen ydin. PS-kustannus.
- Saukkola, K., Laane, T. (2017). Näe sydämellä. Luo arvostava yhteys lapseen. Kirsi Consulting.
- Seligman, M. (2011). Flourish. A New Understanding of happiness and well-being-and How to Achieve them. London – Boston: Nicholas Brealey Publishing.
- Terveys- ja hyvinvoinnin laitos. (2022). Systeminen toimintamalli lastensuojelussa. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/kehittyvat-kaytannot/systeminen-toimintamalli-lastensuojelussa>
- Terävä, J., Böök, M. (2022). Teoksessa Koivula, M., Siippanen, A., Eerola-Pennanen, P. (toim.) Valloittava varhaiskasvatus: Moninaiset perheet ja varhaiskasvatus. (s. 77–88). Hansaprint.
- Tietoarkisto. (i.a.) Kvantitatiivisen tutkimuksen käsikirja. Kyselylomakkeen laatiminen. Tampereen yliopisto. Saatavilla 9.2.2023
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvanti/kyselylomake/laatiminen/>
- Tuomi, J., Sarajärvi, A. (2018). Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2019). Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelulautakunnan ohje 2019.
chrome-extension://efaidnbnmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf
- Uusitalo-Malmivaara, L. (2014). Positiivisen psykologian voima. Juva: Tekijät ja PS-kustannus.

Uusitalo-Malmivaara, L., Vuorinen, K. (2016). Huomaa hyvä! Näin ohjaat lasta ja nuorta löytämään luontevahvuutensa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022. Määräykset ja ohjeet 2018. Opetushallitus. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/varhaiskasvatus/8265240/tekstikappale/8265293>

Vahaiskasvatuslaki 10§ 540/2018 <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540> Opetushallitus.

Wikipedia. Vapaa tietosanakirja. 25.3.2020. Saatavilla 3.5.2020. <https://fi.wikipedia.org/wiki/Animaatio>

Vehkalahti, K. (2014) Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Finn Lectura. Ylioppilaiden terveydenhuoltosäätiö. (i.a.). Tunnetaidot. Saatavilla 11.1.2023 <https://www.yths.fi/terveystieto/mielenterveys/tunnetaidot/>

LIITTEET

LIITE 1. Huoltajan suostumus oppilaan osallistumisesta tutkimuksen aineiston tuottamiseen

https://drive.google.com/file/d/1zC_sVyKvLUBRrX-e26FIQyMVqEnfk4q9/view?usp=sharing

LIITE 2. Mediatöiden tallentamis- ja julkaisulupa erityistilanteissa

MEDIATÖIDEN TALLENTAMISJA JULKAISULUPA ERITYISTILANTEISSA

Suomenkielinen varhaiskasvatus

09.2020

ESPOON KAUPUNKI • SIVISTYSTOIMI • SUOMENKIELINEN VARHAISKASVATUS • PL 302, 02070 ESPOON KAUPUNKI • WWW.ESPOO.FI

Tällä mediatöiden tallentamis- ja julkaisuluvalla pyydetään huoltajalta suostumusta varhaiskasvatuksessa ja

esiopetuksessa olevan lapsen kuvaamiseen tai haastattelemiseen sekä erilaisten mediatöiden julkaisemiseen

eri muodoissaan sellaisissa tilanteissa, jotka eivät sisälly varsinaiseen ”Mediatöiden tallentamis - ja julkaisulupaan”. Tällaisia tilanteita voi olla esimerkiksi kuvamateriaalin tallentaminen julkiseen käyttöön (tiedotusvälineet jne.) tai opiskelijoiden opintojaan varten tekemät havainnoinnit.

Tallenteissa lapsi esitetään myönteisessä valossa ja varhaiskasvatuksen toimintaa kuvaavissa tilanteissa.

Lapsen nimi: _____

Varhaiskasvatusyksikön nimi: _____

Kuvaus tai liite tilanteesta, johon lupa kysytään:

Annan luvan yllä kuvattuun tarkoitukseen. KYLLÄ EI

Espoossa ___ / ___ 202__

huoltajan allekirjoitus nimenselvennys

Asiakirja kuuluu kaupungin ylläpitämään varhaiskasvatuksen asiakastietorekisteriin. Espoon kaupungin tietosuojaselosteet ovat nähtävillä osoitteessa: espoo.fi/tietosuojaselosteet (EU:n yleinen tietosuojaseloste)

679/2016 art. 12-14). Lomake säilytetään varhaiskasvatusyksikössä lapsen varhaiskasvatuksen ajan lisäksi

kuusi vuotta, jolloin arkistointiaika päättyy.

LIITE 3. Selvitys opinnäytetyöstä <https://drive.google.com/file/d/1PrG-YN-BoFyP2dIvQ964Ap6EasqMHGnUd/view?usp=sharing>

LIITE 4. Esimerkki videoiden käsikirjoituksesta

VIDEO 1. Johdanto ja tunnetaidot

Videoissa kokoaikainen tekstitys puheen kanssa, joko alareunassa (kun Pehkoset puhuu) tai ruudulla. Taustalla koko ajan puhe.

(Titleruutu) -) HYVINVOINNIN VAHVISTAMINEN VARHAISKASVATUKSESSA JA ESIOPETUKSESSA

(Aluksi Pehkosten kuvia oppimisympäristössä jonka. Teksti luetaan ääneen ja se kulkee myös tekstitettyinä)

"Hei, me olemme Pehkoset. OLEMME LEIKKINEET LASTEN KANSSA JO VUOSIA, JA HUOMANNEET KUINKA SUURI MERKITYS KASVATTAJILLA on PIENEN LAPSEN HYVINVOINTIIN."

Kuvia Pehkosista oppimisympäristössä. Tekstitys kulkee alhaalla

"Jotta lasten ja perheiden hyvinvointia voidaan vahvistaa, tulee myös kasvattajan voida hyvin."

"Näin syntyi ajatus käsillä olevista videoista, ja siitä voisimmeko yhdessä pohtimalla ja keskustelemalla vaikuttaa ryhmän hyvinvointiin."

(Pehkoset animatio valkoisella taustalla)

Jokaisessa videossa:

1. Esitellään lyhyesti yksi laaja-alainen hyvinvointitaito.
2. Kuulette mitä vasun ja eopsin perusteet siitä sanoo.
3. Saatte vinkkejä ryhmätoimintaan lasten esittelemänä.
4. Se tärkein, eli kysymyksiä tiimiin pohdittavaksi.

(Pehkoset näyttää valkoisella taustalla)

"Tästä linkistä voitte tulostaa kirjallisen version kysymyksistä pohdinnan tueksi [www](#)"

(Pehkosten kuva ja tekstit)

”Pysähtykää hetkeksi jokaisen kokonaisuuden äärelle keskustelemaan mikä toimisi juuri sinun tai teidän tiiminne kohdalla.”

(Tutkimuskuva)

”Tutkimustietoa hyvinvoinnista onneksi löytyy jo paljon ja nämäkin videot perustuvat tutkittuun tietoon ja hyväksi havaittuihin menetelmiin. Jokaisen videon lopussa löytyy ”Kirjallisuutta” osio, josta on hyvä lähteä hakemaan lisätietoa aiheesta”

”Lämpimästi tervetuloa mukaan!”

(Titleruutu) TUNNETAIDOT

Pehkoset esittelevät bullet pointein: (Voi olla joku kiva layout ja vain Pehkosen kuva)

”Tunnetaitoja ovat:

- Kyky havaita, ilmaista ja säädellä omia tunteitaan.
- Kyky tunnistaa omat tunteensa ja reaktionsa eri tilanteissa
- Kyky asettua toisen ihmisen asemaan ja ymmärtää, miten toinen henkilö voi tuntea tietyssä tilanteessa.
-

”Miksi tunnetaitoja on niin tärkeä harjoitella:

- Tunteet vaikuttavat kaikkeen toimintaan yhdessä kehon toimintojen ja ajatusten kanssa. Juuri tämän vuoksi on tärkeää, että jokainen ihminen oppii tunnetaitoja.
- Ne parantavat vuorovaikutustaitoja ja edistävät psyykkistä hyvinvointia.
- Ne kehittyvät koko lapsuusiän
- Niitä voi oppia ja vahvistaa koko elämän ajan.

(Titleruutu) Tutkimuksen mukaan: (Harmaa tausta)

(Bullet pointteina ruudulle. -))

- Myönteiset tunteet ovat keskeisiä positiivisen psykologian tutkimuksessa hyvinvoinnin lähteinä.
- Ne tuottavat hetkellistä hyvänolon tunnetta ja samalla laajentavat ajattelu- ja toimintamalleja, mikä edistää pitkäkestoista hyvinvointia ja menestystä elämässä.
- Negatiiviset tunteet taas toimivat tärkeinä signaaleina siitä, mihin meidän tulee kiinnittää huomiota hengissä pysymisen kannalta.

Negatiivinen vinouma

(Bullet pointteina ruudulle. -))

- Kaikkia ihmisiä leimaa psykologinen ilmiö nimeltään negatiivinen vinouma.
- Annamme luontaisesti enemmän painoa negatiivisille kuin positiivisille asioille.
- Vaikka saman päivän aikana olisimme kuulleet kymmenkertaisen määrän positiivista, negatiivinen on jäänyt mieleen. Kuulostaako tutulta?
- Koska negatiiviset tunteet ovat mielessämme niin vahvoina, tulee meidän tietoisesti vahvistaa itsessämme ja elämässämme olevia hyviä asioita.

(Titleruutu) Mitä vasu ja eops sanoo tunnetaidoista?

- Lasten tunnetaidot vahvistuvat, kun heidän kanssaan opetellaan tiedostamaan, havaitsemaan ja nimeämään tunteita.
- Myönteiset tunnekokemukset ja vuorovaikutussuhteet edistävät oppimista.
- Tunnetaitojen kehittäminen ja rakentavan käyttäytymisen harjoittelu vahvistaa vuorovaikutustaitoja.

(Titleruutu) **Lasten suusta**– Tätä voitte kokeilla ryhmässä

Tunnekuppi videopätkä ja tunnekuvat videopätkä

(titleruutu) **Pohdittavaa:**

Käykää tämän osion kysymykset läpi kohta kerrallaan. Näitä kysymyksiä voi pohtia myös itsenäisesti.

Kaikki kysymykset samaan ruutuun

(Aloitusruutu)

Kasvattajana omien tunnetaitojen ja hyvinvoinnin pohtiminen on tärkeää, jotta voi tarjota parasta mahdollista tukea lapsille. Tunnetaidoista voi olla hankalaa puhua, mutta esimerkiksi Ahosen (2023) mukaan tunnetaidot ovat niin tärkeä osa tiimin ja lasten hyvinvointia, että niistä puhumisen pitäisi muuttua luontaisemmaksi.

Tunteet ovat olemassa ja läsnä kaikessa mitä ajattelemme ja teemme. Meidän siis kannattaa avata keskustelua tunteista, ja siitä miten sinun, ja tiiminne tunnetaitoja voisi vahvistaa.

TUNNESANOJA:

- INNNOSTUS – ILO – YLPEYS – RAKKAUS - MYÖTÄTUNTO - IHAILU – LUOTTAMUS – KIITOLLISUUS - TYYTYVÄISYYS - HELPOTUS – KOHOTTUMINEN – ONNISTUMISEN TUNNE
- VIHA – TURHAUTUMINEN – SURU – HALVEKSUNTA – INHO – PETTYMYS - HÄPEÄ - KATEUS – SYLLISYYS – AHDISTUS - RIITTÄMÄTTÖMYYS - PELKO

1. Tunnetilat ja niiden vaikutukset.

- Mitä kaikkia tunteita tunnistat tuntevasi työpäivän aikana? Minkälaisissa tilanteissa? Pohtikaa hetki ja jakakaa ääneen.

- Mikä voisi sinun/tiiminne kohdalla auttaa positiivisemmän työpäivän aloittamiseen?

LIITE 5.

Lasten haastattelujen runko

Tunnetaidot video

1. Kerro omin sanoin mikä on tunnekuppi
2. Näytä miten tunnekuppi toimii. Voit kertoa miltä sinusta tuntuu juuri nyt ja mihin piirtäisit tunnekupin viivan.
3. Näytetään yhdessä, miten meidän aamujen tunnekuvat toimivat. Saatte näyttää vuorotellen miltä juuri nyt tuntuu.

Vahvuustaidot video

1. Kerro omin sanoin papukaijan merkeistä. Mitä ne ovat ja miten niitä kerätään
2. Miksi papukaijan merkkejä kerätään

Läsnäolotaidot video

1. Näyttäkää miten teemme aamuhengityksen
2. Miltä hengittäminen tuntuu?
3. Miltä äänimaljan kuunteleminen tuntui?
4. Näytetään, miten ravistelurentoutus tehdään
5. Miltä ravistelurentoutus tuntui?

Vuorovaikutustaidot video

1. Näytetään, miten aamujono toimii

LIITE 6. Täsmäryhmähaastattelun runko

1. Oliko video mielestänne selkeä visuaalisesti?
2. Saitteko kokonaiskäsityksen videon sisällöstä? Oliko sisältö helppo omaksua?
3. Toiko video uutta tietoa? Tuntuiko sisältö tärkeältä suhteessa omaan työhönne?
4. Miltä pohdintakeskustelu tuntui?
5. Miten videota voisi kehittää?